

فرا تحلیلی بر عناصر برنامه درسی فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی

سینا اسدزاده* داود طهماسب زاده شیخلار** فیروز محمودی*** شهرزاد نعمتی***

* دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران sina.asadzadeh20@gmail.com

** استاد گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران (نویسنده مسئول) d.tahmaseb@yahoo.com

*** استاد گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران firoozmahmoodi@tabrizu.ac.ir

**** استاد گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران Sh.nemati@tabrizu.ac.ir

این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول پژوهش تحت عنوان "طراحی و اثربخشی بسته آموزش فارسی با رویکرد زیبایی شناختی بر انعطاف پذیری شناختی، تاب آوری تحصیلی، علاقه به درس و باورهای زیبایی شناختی" دانشگاه تبریز می باشد.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۰۸

تاریخ شروع بررسی: ۱۴۰۴/۱۲/۰۲

تاریخ ارسال مقاله: ۱۴۰۴/۱۰/۱۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف واکاوی و شناسایی اهداف، فعالیت‌های یادگیری، محتوا و ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی انجام یافته است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از لحاظ رویکرد، کیفی و به شیوه سنتز پژوهی شش مرحله‌ای روبرتس انجام شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با شیوهی تحلیل محتوای قیاسی با روی آورد جهت‌دار انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی اسناد و مقالات علمی معتبر داخلی و خارجی در زمینه‌ی آموزش و یادگیری هنر محور و با رویکرد زیباشناسی بود که از طریق نمونه‌گیری هدفمند و جست و جوی منظم در پایگاه‌های اطلاعاتی ۴۱ سند علمی برای تحلیل نهایی انتخاب شدند. برای بررسی اعتماد داده‌ها، چهار معیار قابلیت اعتماد یا باورپذیری، اطمینان‌پذیری، تأییدپذیری و انتقال‌پذیری مورد استفاده قرار گرفت. برای دستیابی به قابلیت اعتماد، از روش توصیف توسط همتایان استفاده شد. یافته‌های حاصل از سنتز پژوهی در قالب ۴ مضمون اصلی و ۴۷ مضمون فرعی (۱۴ مقوله فرعی اهداف آموزش فارسی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی، ۱۴ مقوله‌ی فرعی فعالیت‌های یادگیری آموزش فارسی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی، ۹ مقوله‌ی فرعی محتوای آموزش فارسی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی و ۱۰ مقوله‌ی فرعی ارزشیابی آموزش فارسی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی) و تعداد کثیری مضامین پایه طبقه بندی شد. یافته‌های حاصل از سنتز پژوهی به صورت الگوی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی ارائه شده است.

کلید واژه‌ها: آموزش با رویکرد زیباشناسی، آموزش تلفیقی فارسی، هنر، موسیقی، تدریس هنر محور

A meta-analysis of the elements of the elementary Persian curriculum with an aesthetic approach

Sina Asadzadeh¹, Davoud Tahmasebzadeh Sheikhlar², Firuz Mahmoudi³, Shahroz Nemati⁴

Abstract

The present study aims to explore and identify the goals, learning activities, content, and evaluation of education with an aesthetic approach and with an emphasis on music. This study was conducted in terms of applied purpose, qualitative approach, and Roberts' six-stage synthesis research method. Data analysis was conducted using the method of comparative content analysis with a directional approach. The statistical population of the study included all domestic and foreign authoritative scientific documents and articles in the field of art-based education and learning with an aesthetic approach, which were selected for final analysis through purposeful sampling and systematic search in databases of 41 scientific documents. The findings from the synthesis study are presented in the form of 4 main themes and 47 sub-themes (14 sub-categories of Persian education goals with an aesthetic approach and with an emphasis on music, 14 sub-categories of Persian education learning activities with an aesthetic approach, 9 sub-categories of Persian education content with an aesthetic approach).and with an emphasis on music and 10 subcategories of evaluating Persian education with an aesthetic approach and with an emphasis on music) and a large number of basic themes were classified. The findings from the synthesis study are presented in the form of a model of Persian education with an aesthetic approach and with an emphasis on music.

Keywords: Education with an aesthetic approach, art, music, art-centered teaching

¹ PhD Student in Curriculum studies, University of Tabriz, Tabriz, Iran

² Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran (Corresponding Author)

³ Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

⁴ Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

کتاب‌های فارسی به عنوان یکی از مهم‌ترین کتب دوره‌ی ابتدایی در ارتقا و تقویت مهارت‌های زبانی و همچنین منبع زبان، اندیشه و باورهای دانش‌آموزان در دوران بزرگسالی به شمار می‌روند و این محتوا به طور مستقیم با هویت دانش‌آموزان مرتبط می‌شود (زارعی و همکاران، ۱۴۰۰). براین اساس، درس فارسی به عنوان درس مادر باید در صدر توجه قرار گیرد. پژوهش‌های سال‌های اخیر نشان می‌دهد که عدم توجه به درس فارسی بخصوص در سال‌های اولیه تحصیل سبب شده است که فراگیران در دروس دیگر نیز دچار ضعف شده و در فهم سایر دروس دچار مشکل می‌شوند (درتاج، ۱۳۹۲). در واقع میزان یادگیری تمام دروس کم و بیش به میزان یادگیری در فارسی ارتباط دارد. در دنیای امروزی پرورش توانایی‌های گوش دادن، سخن گفتن، نوشتن و مشاهده کردن برای پایه‌گذاری رشد و تکامل استعدادهای ذاتی کودکان با استفاده از ارزش‌های حسی و عملی از ضرورت‌های اساسی می‌باشند (اعظمی و جعفری، ۱۳۹۷). یافته‌های عباسی و همکاران (۱۳۹۸) از ضعف کلی دانش‌آموختگان دوره متوسطه حکایت دارد که ریشه‌های آن را باید در دوره ابتدایی جستجو نمود. علاوه بر این، یکی از مهم‌ترین دلایل تکرار پایه دانش‌آموزان پایه‌های پایین‌تر، ضعف اساسی آنها در خواندن و نوشتن و آداب و مهارت‌های زندگی است (بهزادی و نیکان، ۱۴۰۲).

از آنجایی که درس فارسی به عنوان یکی از دروس اصلی در نظام آموزشی کشور ما به ویژه در مقطع ابتدایی و سال‌های اولیه تلقی می‌شود، معلمان و مربیان همیشه سعی بر آن دارند تا با روش‌های ویژه و خلاقانه در امر تدریس، پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در درس فارسی دانش‌آموزان ایجاد کنند (آقایی، ۱۴۰۲). بر این اساس، ادبیات کودک باید بهترین افکار و ایده‌آل‌ترین اهداف و مفاهیم را با روشی لذت بخش به مخاطب خود آموزش دهد (شعاعی، ۱۴۰۱). یکی از این روش‌های نوین در تدریس، استفاده از هنر و موسیقی و در عبارت کلی‌تر رویکرد زیباشناسی می‌باشد. زیبایی‌شناسی^۱ از واژه یونانی "آیاتیدکوس"^۲ مشتق شده که به معنای حساسیت و استعداد دریافت به وسیله‌ی حواس است اما در معنای عام اصطلاحی است مربوط به شناخت مفاهیم زیبایی و هنر؛ بر این اساس زیباشناسی عبارت است از بیدارساختن، پرورش و تقویت قابلیت‌ها و توانایی آشکار و پنهان شخص جهت خلق و درک هر نوع موضوع، پدیده، آثار یا اشیاء زیبا با کمک ادراک حسی، عقلی و شهودی؛ پرورش توانایی‌هایی و قابلیت‌های تمامی حواس و هوش‌های چندگانه شخص؛ فراهم کردن زمینه برای توجه به تفاوت‌های فردی، استعدادها، توانایی‌ها، قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها، علاقه، نیاز، حس کنجکاوی، روحیه اکتشافگری از طریق تعیین اهداف، محتوا، روش تدریس و ارزشیابی متناسب آن می‌باشد (طهماسب‌زاده شیخ‌لار، ۱۳۹۳). زیبایی‌شناسی، پرورش ذوق و احساس انسان‌ها در قبال موضوعات زیبا و تلاش آنان برای عینی ساختن افکار و احساسات مختلف خود، به صورت‌های متفاوت هنری است (هالورسون^۳، ۲۰۱۳). زیبایی‌شناسی عقل^۴، تخیل^۵ و تمایلات عالی انسان^۶ را تحریک می‌کند و لذت و انبساط پدید می‌آورد (جین^۷ و همکاران، ۲۰۱۹). موسیقی یکی از زیباترین موضوعات و حوزه‌های مهم در زیباشناسی است. بسیاری از پدیده‌های طبیعی مانند آبشار و وزش باد از میان برگ‌های درختان و نوای طبیعی موسیقی ایجاد می‌کنند. پس باید بپذیریم موسیقی پدیده‌ای است در فطرت آدمی و از آنجا که موسیقی، یکی از زیر

¹ aesthetic

² Aiathetikos

³ Halvorson

⁴ intellect

⁵ Imagination

⁶ Great human desires

⁷ Jain

مجموعه‌های فرهنگ، در همه جوامع وجود دارد و گاه با افسانه‌ها و حکایت‌ها و احساسات آمیخته شده است. این قالب هنری مفهومی و غیر تقلیدی که مجموعه‌ای از اصوات نظام یافته است به نحو معینی تجربیات زیبایی شناسانه‌ای فراهم می‌آورد که در ابعاد و مراتب مختلف دارای ارزش‌اند (راجاگوپال^۱، ۲۰۰۹). به هر میزان که سطح موفقیت در موسیقی بالاتر رود، انگیزه، نظم و مهارت‌های بیشتری در زندگی را در پی دارد (پوتونیک^۲، ۲۰۲۰). بدین شکل، آموزش موسیقی و آموزش با تلفیق و محوریت موسیقی یکی از راهبردی‌ترین مؤلفه‌ها برای افزایش توانمندی‌های ارتباطی، عاطفی و شناختی کودکان در دهه‌های اخیر است (فرهادی‌پور و همکاران، ۱۴۰۳). شن^۳ و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند که کارکردهای اجرایی کودکان می‌تواند با آموزش موسیقی ارتقا یابد. کودکانی که آموزش‌های موسیقی دریافت می‌کنند پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای در گوش دادن، صحبت کردن، خواندن و مهارت‌های نوشتاری، تمرکز نسبت به سایر دانش آموزان می‌یابند (ماسلر^۴ و همکاران، ۲۰۱۲). کربی و همکاران نشان می‌دهند تلفیق و تأکید بر آموزش موسیقی در دوره دبستان و پیش دبستان کیفیت و غنای محیط یادگیری را بهبود می‌بخشد (کربی^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). فرهادی‌پور و همکاران (۱۴۰۳) به این نتیجه رسیدند که آموزش موسیقی بر پرورش توانایی خلاقیت بر دانش آموزان مؤثر می‌باشد. نظم، هماهنگی، سیالی و توان بداعت و دقت و توجه در پرداختن به موسیقی از عواملی است که نقش مهمی در پرورش خلاقیت دارد و به نظر می‌رسد توجه برنامه ریزان و معلمان به این امر ضروری است. طباطبایی و اصفهانی (۱۴۰۳) در مقاله‌ای با عنوان «روش‌های تدریس خلاقانه در آموزش زبان فارسی: تأثیر بر یادگیری دانش آموزان دوره‌ی ابتدایی» به این نتیجه رسید که اجرای استراتژی‌های تدریس خلاقانه، مانند داستان گویی تعاملی و پروژه‌های گروهی، به طور قابل توجهی باعث افزایش مشارکت و درک دانش آموزان می‌شود و تطبیق سبک‌های تدریس با نیازهای یادگیرندگان مختلف می‌تواند به نتایج آموزشی بهتری در یادگیری زبان منجر شود. کاسویا و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود تحت عنوان «تأثیر مداخله‌ی موسیقی بر توجه کودکان به روش شواهد تجربی و شبه آزمایشی» به این نتیجه رسیدند که میزان کنترل و توجه به عنوان مهارت‌های فکری کودکان، پس از موسیقی درمانی به طور معنی‌داری افزایش یافته است. کاویتا و همکاران (۲۰۱۹) طی پژوهشی با عنوان «تأثیر آموزش موسیقی بر توانایی‌های روانشناختی و حافظه کاری در کودکان» به این نتیجه رسیدند که تمرین موسیقی طولانی مدت منجر به بهبود مهارت‌های مختلف شنیداری و شناختی می‌شود و آموزش موسیقی بر توانایی‌های روانشناختی و حافظه کاری کودکان اثر مثبت و معنادار دارد. ناواگاره^۶ (۲۰۱۹) در پژوهش خود تحت عنوان «تأثیر موسیقی بر یادگیری و حفظ مفاهیم در دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی مقطع ابتدایی» به این نتیجه رسید که تمرکز و علاقه دانش آموزان کم‌توان ذهنی که دوره موسیقی درمانی را گذرانده بودند، به صورت معنی‌داری افزایش یافته است دیگر^۷ (۲۰۱۹) به این نتیجه رسید که زبان آموزانی که درک و دریافت بهتر آوا و توانایی تقلید درست صدا از طریق موسیقی دارند در فراگیری زبان عملکرد بهتری دارند. لودکه^۸ (۲۰۱۸) زبان آموزانی که تمرین موسیقی دارند در مباحث آواشناسی و واج شناسی با سهولت بیشتری به فراگیری زبان

¹ RajaGopal

² Potocnik

³ shen

⁴ Mossler

⁵ Kirby

⁶ Navagare

⁷ Degrave

⁸ Ludke

می‌پردازند. لی^۱ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «کاربرد موسیقی توسط معلم برای آموزش حرفه‌ای به دانش آموزان ناتوان» به این نتیجه دست یافتند که با کمک موسیقی می‌توان به عمق مفاهیم و تدریس حرفه‌ای جهت آموزش به دانش آموزان با اختلال یادگیری دست یافت. دلان^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی در میان گروهی از زبان آموزان به این نتیجه رسید که گروهی که به همراه موسیقی آموزش دیده‌اند، به مراتب ترس و اضطراب کمتری برای شرکت در فعالیت‌های کلاسی داشته‌اند.

سعیدی (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان «هنر و زیبایی شناسی در مدرسه: رهاورد دیدگاه رودلف اشتاینر در مدارس والدورف» به این نتیجه رسید که اشتاینر با انتقاد به آموزش‌های بی روح دوره‌ی مدرن، باور دارد شاهد قالب بندی‌های معین و از پیش مشخص در زندگی مکانیکی و استاندارد شده هستیم. لذا ادراک مدرن از جهان، بیش از حد بر یک جنبه نگرانی این جهان و تفکیک ابعاد وجودی انسان متمرکز است. در این تحول جهان‌نگری، شیوه‌های تخیلی، پویا و تصویری تفکر به تدریج با تکامل آگاهی ناپدید شده و قالب‌های تقریباً تحلیلی و منطقی تحقق یافته‌اند. از این رو اشتاینر با هدف برگرداندن معنا به زندگی، هنر و ابعاد زیبایی شناسانه آن را عامل اساسی وحدت با زیست معنوی می‌داند. اگرچه فعالیت‌های هنرمحور در رویکرد اشتاینر به صورت شبکه‌ای درهم تنیده‌اند، با این حال در این پژوهش دو مقوله‌ی تخیل و چشم انداز کل نگر به ابعاد وجودی انسان، مورد بررسی قرار گرفتند. فرهادی‌پور و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان «تأثیر موسیقی بر خلاقیت و پیشرفت تحصیلی درس ریاضی دانش آموزان دوره ابتدایی» به این نتیجه رسیدند که پژوهش حاضر تأییدی بر نقش آموزش موسیقی بر پرورش توانایی خلاقیت بر دانش آموزان بود. نظم، هماهنگی، سیالی و توان بداعت و دقت و توجه در پرداختن به موسیقی از عواملی است که نقش مهمی در پرورش خلاقیت دارد و به نظر می‌رسد توجه برنامه‌ریزان و معلمان به این امر ضروری است. خادمیان و همکاران (۱۴۰۲) به پژوهشی تحت عنوان «تأثیر روش انیمیشن داستانی بر انگیزش تحصیلی و یادگیری درس فارسی دانش آموزان» پرداختند آنها به این نتیجه رسیدند که گروه دریافت کننده روش انیمیشن داستانی در مرحله پس آزمون نسبت به گروه گواه افزایش معناداری در انگیزش و یادگیری درس فارسی نشان دادند. بدین معنا که استفاده از انیمیشن داستانی در بهبود انگیزش تحصیلی و یادگیری مؤثر بوده است. بهمنی (۱۴۰۱) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر آموزش فارسی با روش تدریس قصه گویی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره‌ی ابتدایی» به این نتیجه رسیدند که بین دانش آموزانی که با روش تدریس قصه‌گویی آموزش دیده‌اند با دانش آموزانی که با این روش آموزش ندیده‌اند در میزان پیشرفت تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد. مزین و فرهادی نسب (۱۴۰۰) در پژوهش «بررسی تأثیر روش قصه‌گویی بر افزایش یادگیری حروف الفبا در دانش آموزان کلاس اول ابتدایی» معتقدند که مهارت قصه‌گویی می‌تواند بیش از یک سرگرمی باشد و برای تربیت کودکانمان به ما یاری رساند. آنها نیز در این مقاله به اهمیت قصه‌گویی در شرایط زمانی خاص شیوع بیماری کرونا و آموزش مجازی تأکید کرده و یادآور شده‌اند که علت اینکه دانش آموزان در خانه هستند و دیگر آموزش برایشان جذابیت خاصی ندارد نیازمند روش‌های تدریسی هستند که بتوانند با انگیزه بیشتری درس را فراگیرند. در این تحقیق مقایسه‌ای و میدانی محققان به این نتیجه رسیدند که استفاده از روش قصه‌گویی به طور معناداری باعث جذابیت درس فارسی برای بچه‌ها در آموزش مجازی و همراه آن افزایش چشمگیر یادگیری دانش آموزان در درس شده است. عابدینی و رضایی (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر آموزش هنر با رویکرد تربیت هنری بر علاقه به درس هنر و عشق به یادگیری»

¹ Lei

² Dolean

نشان داد که آموزش با رویکرد تربیت هنری باعث افزایش علاقه به درس هنر در دانش آموزان شده و همچنین تاثیر معناداری در عشق به یادگیری آنان داشته است.

با توجه به این که درس فارسی یکی از مهم ترین درس های دانش آموزان در دوره ابتدایی است که این امر افزایش و بهبود اثربخشی آموزش و تدریس درس فارسی را منعکس می کند. علاوه بر این، با توجه به پیشینه این تحقیق، حوزه هنر و زیباشناسی یکی از مهم ترین ابعاد و ارکان حوزه تعلیم و تربیت می باشد که توجه به زیباشناسی دانش آموزان در کلاس های درس و به هنگام تدریس را نمایان می سازد و این که بر اساس پیشینه ی پژوهشی موجود در داخل ایران، تاکنون پژوهش های محدودی در حوزه تلفیق آموزش و زیباشناسی با تاکید بر موسیقی انجام گرفته است. بدین ترتیب پژوهشی تحت عنوان فراتحلیلی بر عناصر برنامه درسی فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی به انجام می رسد. بر این اساس سوال پژوهش بدین شکل سازماندهی شده است که تجمیع یافته های پژوهشی، چه اهداف، فعالیت های یادگیری، محتوا و ارزشیابی را برای آموزش فارسی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی مطرح می کند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از لحاظ رویکرد کیفی و به شیوه سنتز پژوهی^۱ شش مرحله ای روبرتس^۲ انجام یافته است. سنتز پژوهی که در برخی موارد معادل فراتحلیل کیفی^۳ نیز به کار می رود؛ شامل ترکیب ویژگی ها و عوامل خاص ادبیات تحقیق است. این روش سعی دارد تحقیقاتی را که پوشش می دهد، تحلیل کرده و تعارضات موجود در ادبیات آن را حل کند و موضوعات اصلی را برای تحقیقات آینده مشخص نماید. در این روش دانسته های مطالعات مختلف و پراکنده گردآوری می شوند؛ سپس دانسته ها پیوند یافته و مورد سازماندهی مجدد و تفسیر قرار می گیرند. در واقع هدف صرفا کنار هم قرار دادن دانش های قبلی نیست؛ بلکه هدف یافتن روابط جدید بین آنهاست (کوپر و هگز^۴، ۲۰۰۹). جامعه آماری پژوهش شامل تمامی اسناد و مقالات علمی معتبر داخلی و خارجی در زمینه آموزش و پرورش تلفیقی هنر و زیباشناختی بود که از طریق نمونه گیری هدفمند و جست و جوی منظم در پایگاه های اطلاعاتی مجلات تخصصی نورمگز^۵، بلنک اطلاعات نشریات کشور^۶، پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۷، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران^۸، پرتال جامع علوم انسانی و جویشگر فارسی علم نت^۹ و مقالات انگلیسی موجود در پایگاه های اطلاعاتی؛ گوگل اسکولر^{۱۰}، ساینس دایرکت^{۱۱}، اریک^{۱۲}، پروکوئست^{۱۳}، الزویر^{۱۴}، اشپرینگر^{۱۵}، اسکوپوس^{۱۶}، تیلور

¹ Research synthesis

² Roberts

³ Qualitative meta-analysis

⁴ Cooper & Hedges

⁵ Noormags

⁶ Magiran

⁷ SID

⁸ Irandoc

⁹ Elmnet

¹⁰ Google Scholar

¹¹ Science Direct

¹² Eric

¹³ ProQuest

¹⁴ Elsevier

¹⁵ Springer

¹⁶ Scopus

و فرانسیس^۱ مورد بررسی قرار گرفت. کلیدواژه‌های اصلی به کار برده شده شامل آموزش و پرورش زیباشناسی، آموزش هنر، یادگیری تلفیقی هنر محور، سنتز پژوهی، یادگیری هنر محور، آموزش تلفیقی موسیقی محور، آموزش با رویکرد هنر و موسیقی بود که مطابق شکل ۱ بر اساس معیارهای ورودی مرتبط بودن با موضوع پژوهش به تعداد ۹۵ سند علمی شناسایی و در نهایت بر اساس معیارهای خروج به روز بودن، تکراری نبودن، کاربردی و همسو بودن با این پژوهش تعداد ۴۱ مورد برای تحلیل نهایی انتخاب شدند. بر این اساس مقالات معتبر علمی- پژوهشی و مروری، پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری با محوریت‌های ذکر شده که در بازه زمانی ۲۰۲۵-۲۰۰۵ در داخل و خارج از کشور انتشار یافته بودند جهت انجام این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت که در جدول شماره ۱ به تفصیل آورده شده است. در پژوهش حاضر، رویکرد زیباشناسی یک نوع نگاه یا موضع‌گیری نسبت به برنامه درسی و فرایند آن است که طی آن عناصر برنامه درسی رنگ و لعاب زیباشناختی به خود گرفته و درصدد فراهم کردن زمینه برای استفاده از این رویکرد می‌باشد (طهماسب زاده شیخ‌لار و علم‌الهدی، ۱۳۹۸). بدین شکل جهت شناسایی عناصر برنامه درسی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی از الگوی شش مرحله‌ای روبرتس استفاده شده است که این مراحل عبارتند از: ۱. شناسایی نیاز، اجرای جستجوی مقدماتی، شفاف‌سازی نیاز ۲. اجرای پژوهش به منظور بازیابی مطالعات ۳. گزینش پالایش و سازماندهی مطالعات ۴. چارچوب ادراکی و متناسب ساختن آن با اطلاعات حاصل از تحلیل ۵. پردازش، ترکیب و تفسیر در قالب فرآورده‌های ملموس ۶. ارائه نتایج. تجزیه و تحلیل داده‌ها با شیوه‌ی تحلیل محتوای قیاسی با روی آورده جهت‌دار انجام شد که در آن، پژوهش‌های اخیر با روشی نظام مند انتخاب، واکاوی محتوایی و دسته‌بندی شدند. به منظور چارچوب اولیه قیاس از الگوی برنامه ریزی درسی و عناصر چهارگانه‌ی اهداف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری و ارزشیابی تایلر^۲ استفاده شد. کدگذاری واحدهای معنایی تا رسیدن به حد اشباع یعنی زمانی که دیگر کد جدیدی بدست نیاید، ادامه یافت. در این مرحله، پس از مطالعه اولیه اسناد و مقالات پایش شده تعداد ۳۷ مقاله کد گذاری اولیه شده بودند اما در نهایت به منظور اشباع کامل، تعداد ۴ مقاله هم به مجموع مقالات کد گذاری شده اضافه گشت تا جایی که کدهای بدست آمده به هنگام مطالعه اسناد به صورت تکرار شونده استخراج می‌گشت. بعد از اتمام فرایند کدگذاری باز، این کدها را بر اساس شباهت و قرابتی که با هم داشتند مقوله بندی کرده و در نهایت ابعاد اصلی و فرعی از داده‌های کیفی استخراج شدند. پس از استخراج و پالایش پایه‌های نظری و مضامین اصلی داده‌ها از منابع مورد استفاده، کدگذاری محوری با مرتب کردن، درآمیختن و سازماندهی انبوهی از داده‌ها انجام گرفت. سپس طبقه بندی، تحلیل و ترکیب نتایج در یک چارچوب مفهومی و همه جانبه ارائه شد. برای بررسی اعتماد داده‌ها، چهار معیار قابلیت اعتماد^۳ یا باورپذیری^۴، اطمینان‌پذیری^۵، تأییدپذیری^۶ و انتقال‌پذیری^۷ (محمدپور، ۱۴۰۳) مورد استفاده قرار گرفت. برای دستیابی به قابلیت اعتماد، از روش توصیف توسط همتایان^۸ استفاده شد. بدین صورت که بخش‌هایی از تحلیل در اختیار ۳ نفر از دانشجویان دکتری برنامه ریزی درسی که از این روش استفاده کرده بودند و دارای تخصص و مهارت لازم و کافی هم از لحاظ روش شناسی پژوهش و هم موضوع مورد پژوهش دارا بودند، در دسترس آنها قرار گرفت تا مجدداً کدگذاری کنند. در این قسمت با بازخوانی‌های

¹ Taylor & Francis

² tyler

³ consensual

⁴ Feedbackd Engagement

⁵ reflective

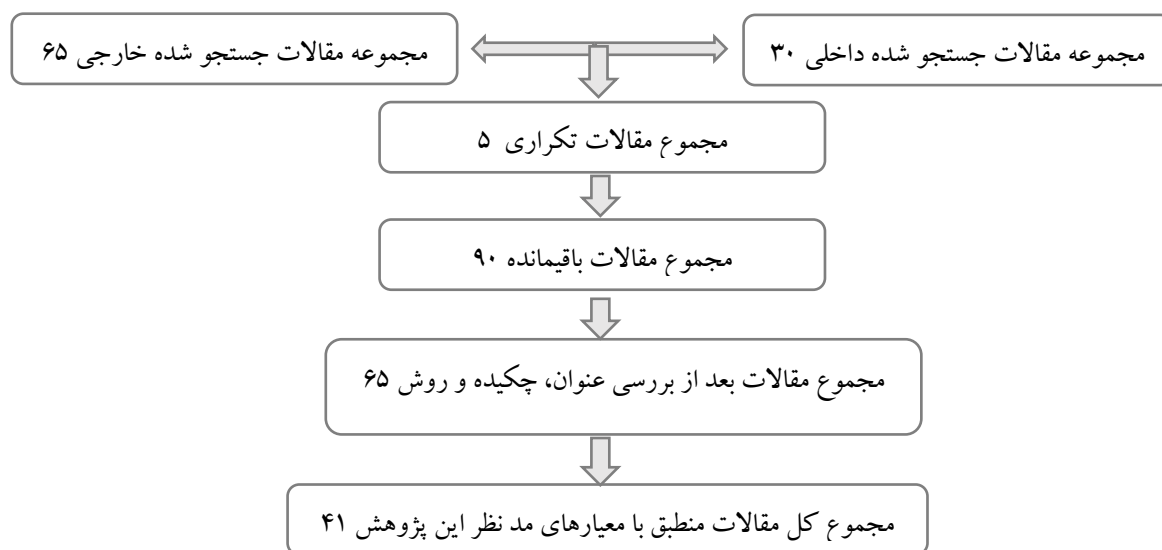
⁶ qualitative objectivity

⁷ applicability

⁸ prolonged

مکرر و دقیق و همچنین مقایسه یافته‌ها و واحدهای تحلیل به یک چهارچوب واحد در انجام کدگذاری‌ها رسیده شد. جهت اعتبار یافته‌ها از ضریب توافق میان کدگذاری استفاده شد که مقدار ۰/۸۶ به دست آمد و از این طریق، پژوهشگران از روند کدگذاری و عدم سوگیری در تحلیل‌های ابتدایی آگاهی یافت. به منظور برآورد معیار انتقال‌پذیری، روش نمونه‌برداری هدفمند مورد استفاده قرار گرفت.

در معیار اطمینان‌پذیری از روش کفایت اجتماعی^۱ استفاده شد. به این ترتیب که در جلسه‌ای با اساتید، درباره روند انجام پژوهش ارائه شده و نحوه بهبود کار در مورد طراحی چارچوب نظری کشف شده، پسخوراندی^۲ دریافت شد. در معیار تأیید‌پذیری، از روش نگارش یادداشت‌های تأملی^۳ استفاده شد. این یادداشت‌ها بیانگر یادداشت‌های شخصی پژوهشگر در حین بود. هدف از نوشتن این یادداشت‌ها، آگاهی یافتن از تعصباتی بود که امکان داشت به صورت ناهشیار در نوشتن و تحلیل‌های پژوهشگر اتفاق بیافتد و در نتایج پژوهش تأثیر بگذارد. بنابراین، مدل ارائه شده از قابلیت اعتماد برخوردار است.

شکل ۱: فرآیند انتخاب مطالعات اسناد و مقالات

در جدول ۱ عنوان، پژوهشگران، سال انتشار آثار و عنوان مجلات اسناد منتشر شده که جهت بررسی و پژوهش انتخاب شده بودند، به ترتیب کدهای تخصیص یافته مورد نگارش قرار گرفته‌اند.

جدول ۱: عنوان، پژوهشگران، سال انتشار آثار و عنوان مجلات اسناد

کد	نویسندگان	عنوان مقاله	سال انتشار	عنوان مجله
۱.	شرفی	آموزش هنر متناسب با فعالیت‌های زیباشناسانه، تولید هنری و مفاهیم وابسته	۱۳۸۶	نشریه‌ی هنرهای زیبا

¹ Social adequacy

² feedback

³ Reflective notes

۲.	داداش‌زاده و پیرخانفی	بررسی اثر بخشی استفاده از روش‌های قصه‌گویی بر افزایش هوش اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع چهارم و پنجم ابتدایی در سال ۹۰ - ۹۱	۱۳۹۴	نشریه علمی- پژوهشی آموزش و ارزشیابی
۳.	شرفی	امکان کاربرد رویکرد تلفیق تولید هنری و مفاهیم علوم تجربی در آموزش هنر	۱۳۹۰	فصلنامه‌ی نوآوری‌های آموزشی
۴.	دهقانی و عماره	ارزیابی میزان یادگیری دروس ابتدایی، در روش‌های نوین تدریس به جای روش‌های سنتی و معلم محور با نگاهی بر هنر نمایش و موسیقی	۱۳۹۷	دوماهنامه‌ی علمی تخصصی پژوهش در هنر و علوم انسانی
۵.	صیرفی و همکاران	شناسایی و تعیین اهمیت مؤلفه‌های آموزش موسیقی در کتب دوره متوسطه و هنرستان‌های موسیقی	۱۳۹۹	نشریه علمی آموزش و ارزشیابی
۶.	داوری و دارویی	تأثیر بسته‌ی آموزش هنر دیسپلین محور بر افزایش درک زیبایی شناسی کودکان ۷ تا ۹ سال	۱۴۰۲	نشریه علمی باغ نظر
۷.	زارعی و رئیسی	الگوی به‌کارگیری موسیقی شعر در فرایند فراگیری زبان فارسی	۱۴۰۱	پژوهشنامه‌ی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان
۸.	توکلی ثمرین و همکاران	اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی مبتنی بر رویکرد هنری دیسپلین محور بر بهبود شایستگی هیجانی اجتماعی و سازگاری با مدرسه در دانش‌آموزان دوره ابتدایی	۱۴۰۳	مجله‌ی مطالعات آموزش و یادگیری
۹.	صیرفی و همکاران	طراحی و اعتبارسنجی الگوی مطلوب برنامه درسی آموزش موسیقی	۱۴۰۰	فصلنامه‌ی مطالعات برنامه درسی ایران
۱۰.	موسوی	رویکرد کیفی به تبیین و تحلیل نوآوری برنامه‌های درسی هنر در آموزش ابتدایی	۱۴۰۲	دو فصلنامه پژوهش در آموزش ابتدایی
۱۱.	سید کلان و حسین‌زاده	تلفیق هنر با آموزش علوم تجربی در دوره ابتدایی؛ با رویکرد ارزشیابی	۱۴۰۱	فصلنامه‌ی پژوهش در برنامه‌ریزی درسی
۱۲.	شلی ام‌گریف ^۲	زندگی موسیقایی کودکان: نگاهی گمشده در موسیقی مدارس ابتدایی	۲۰۰۷	دپارتمان آموزش ابتدایی ^۱
۱۳.	سانگ آن و تیلمن ^۴	طراحی آموزش مبتنی بر هنر توسط معلمان ابتدایی	2014	فصلنامه نظریه‌پردازی برنامه درسی ^۳
۱۴.	دنیلای سی پوپا ^۶	موسیقی، پشتیبانی از رویکرد تلفیقی یادگیری مدرسه‌ای در آموزش ابتدایی	۲۰۱۸	مجله پلاس آموزش ^۵
۱۵.	مجزور رافائل ^۸	پتانسیل آموزشی تأثیر موسیقی بر آموزش تلفیقی	۲۰۱۸	مقالات پژوهشی دانشگاه هیومنیتاس ^۷

¹ Department of Elementary Education

² Shelley M Griffin

³ Journal of Curriculum Theorizing

⁴ Song An and Tillman

⁵ Journal Plus Education

⁶ Daniela C Popa

⁷ Humanitas University Research Papers

⁸ Mizner rafat

۱۶.	آجا ^۲ و همکاران	اهمیت تلفیق موسیقی در رشد و تکامل کودکان	۲۰۲۵	پایان نامه کارشناسی حرفه‌ای دانشگاهی علوم کاربردی لوریا ^۱
۱۷.	ساندرا دارس ^۴	استفاده از موسیقی برای آموزش خواندن در کلاس درس ابتدایی	۲۰۱۰	پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد در رشته آموزش و پرورش دانشگاه ویسکانسین-استاوت ^۳
۱۸.	کلتیشوا و مالیوتینا ^۶	ادغام موسیقی و ادبیات در نظام آموزشی: روابط بین موضوعی	۲۰۲۳	مجله فلسفی نیژنوارتوفسکی ^۵
۱۹.	جی و لانگول ^۸	بررسی ادراکات معلمان در مورد ادغام موسیقی در کلاس درس ابتدایی	۲۰۲۴	دیدگاه‌های پژوهشی در آموزش موسیقی ^۷
۲۰.	تورنتون جی ماری ^{۱۰}	تلفیق موسیقی در کلاس درس ابتدایی: رویکردی عملی	۲۰۱۷	انتشارات دانشگاه آریزونا ^۹
۲۱.	توراس بی ویلا ^{۱۲}	موسیقی به عنوان ابزاری برای یادگیری زبان خارجی	۲۰۲۱	مجله نوآوری و پژوهش در آموزش چندزبانه و چندفرهنگی ^{۱۱}
۲۲.	دیدامنکو ^{۱۴}	ادغام مؤثر موسیقی در کلاس درس مدارس ابتدایی	۲۰۱۷	مجله پژوهش در آموزش و پرورش ^{۱۳}
۲۳.	کیلون کروز ^{۱۶}	تأثیرات مداخله‌ای ادغام سواد موسیقی بر خودکارآمدی و نگرش‌های پیشگیرانه معلمان نسبت به ادغام موسیقی در کلاس درس	۲۰۱۶	انتشارات دانشگاه نوا جنوب شرقی ^{۱۵}
۲۴.	کینگ ^{۱۸}	فعالیت‌های موسیقی ارائه شده توسط مدارس ابتدایی معلمان عمومی در ویکتوریا	۲۰۱۸	انجمن تحقیقات آموزش موسیقی نیوزیلند ^{۱۷}

¹ Laurea University of Applied Sciences

² Aja

³ A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Science Degree in Education University of Wisconsin-Stout

⁴ Sandra K Thares

⁵ Nizhnevartovsk philological journal

⁶ Kultysheva and Malyuta

⁷ Research Perspectives in Music Education

⁸ Gee and Languell

⁹ The University of Arizona

¹⁰ Thornton G Marie

¹¹ Journal of Innovation and Research in Plurilingual and Pluricultural Education

¹² Torras B Vila

¹³ inquiry in education

¹⁴ Didomenico

¹⁵ Nova Southeastern University Press

¹⁶ KeylounCruz

¹⁷ New Zealand Association for Research in Music Education

¹⁸ King

۲۵.	جمی و داوود ^۲	چالش‌ها و حمایت‌های آموزش معلمان ابتدایی: مطالعه موردی دیدگاه‌های معلمان پیش‌دبستانی در مورد تلفیق هنر	مجله یادگیری از طریق هنر ^۱
۲۶.	لیون ^۳	تلفیق موسیقی در کلاس درس ابتدایی	۲۰۱۵ پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه مطالعات آموزش و پرورش انتاریو، دانشگاه تورنتو
۲۷.	لیونز ^۵	ادغام موسیقی با مفاهیم خواندن برای بهبود نمرات تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی	۲۰۰۸ رساله‌ی دکتری فلسفه دانشگاه ایالتی کلرادو فورت کالینز ^۴
۲۸.	براینت جی کری ^۶	تأثیر آموزش تلفیقی با موسیقی بر روان‌خوانی دانش‌آموزان کلاس اول	۲۰۱۲ رساله دکتری علوم تربیتی دانشگاه لیبرتی
۲۹.	ژامیت ^۸	ی بررسی نقش هنرهای تجسمی و موسیقی در یادگیری زبان دوم برای بزرگسالان	۲۰۲۵ انتشارات افتخار قلم لندن ^۷
۳۰.	آتالوری و ناراسیما ^{۱۰}	هوش مصنوعی مولد برای تولید محتوای آموزشی خلاق: آموزش مبتنی بر پروژه و تولید هنر	۲۰۲۵ انتشارات علمی جهان ^۹
۳۱.	هی ^{۱۲} و همکاران	هنر مشاهده: تحلیل کیفی تجربیات دانشجویان پزشکی	۲۰۱۹ انتشارات علوم پزشکی دانشگاه تگزاس جنوب غربی ^{۱۱}
۳۲.	نوان ^{۱۴} و همکاران	فرآیندهای ارزیابی کیفی در پروژه‌های آموزشی هنری	۲۰۱۲ مجله علمی پژوهشی علوم اجتماعی و رفتاری پرسید ^{۱۳}
۳۳.	شیونگ ^{۱۶} و همکاران	یک مدل ارزیابی کیفی-کمی برای بهبود سیستماتیک خلاقیت دانش‌آموزان طر حواره	۲۰۱۹ مجله علمی پژوهشی پایداری ^{۱۵}
۳۴.	پارسونز ^{۱۷}	هنر ارزیابی: منبعی برای مربیان و مدرسان	۲۰۱۵ انتشارات آموزشی تامپسون
۳۵.	فتحی و رحمانی	ارزیابی اهداف آموزش هنر در محتوای کتاب فرهنگ و هنر پایه هشتم (مطالعه موردی: دیدگاه‌های معلمان تخصصی فرهنگ و هنر شهر شیراز در سال تحصیلی ۹۷-۹۸)	۱۴۰۱ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

¹ Journal for Learning through the Arts

² Jamie and Dowell

³ Lyons

⁴ In partial fulfillment of the requirements For the Degree of Doctor of Philosophy Colorado State University Fort Collins

⁵ Lyons

⁶ Bryant G Kerry

⁷ Proud Pen Limited London, United Kingdom

⁸ Zammit

⁹ Global Scientific Publishing

¹⁰ Attaluri & Narasimha

¹¹ University of Texas Southwestern Medical Sciences Press

¹² He

¹³ Procida Journal of Social and Behavioral Sciences

¹⁴ Nevanen

¹⁵ Sustainability Scientific Research Journal

¹⁶ Xiong

¹⁷ Parsons

ظہیری و همکاران	طراحی و اعتبار یابی عناصر چهارگانه الگوی برنامه درس مبتنی بر مولفه‌های زیباشناسی و هنر در دوره متوسطه دوم	۱۴۰۱	دوفصلنامه مطالعات روان شناختی نوجوان و جوان
۳۶.			
بامری و همکاران	طراحی الگوی ارزشیابی برنامه درسی دوره‌ی ابتدایی با محوریت تصویرسازی کتاب‌ها مطابق با معیارهای هنر اسلامی	۱۴۰۱	نشریه‌ی مطالعات هنرهای اسلامی
۳۷.			
ظہیری و همکاران	طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر مولفه‌های زیباشناسی و هنر در دوره متوسطه دوم	۱۴۰۱	انجمن جامعه شناسی آموزش و پرورش ایران
۳۸.			
سید کلان و حسین‌زاده	تلفیق هنر با آموزش علوم تجربی در دوره ابتدایی؛ با رویکرد ارزشیابی	۱۴۰۱	فصلنامه‌ی پژوهش در برنامه درسی
۳۹.			
امیری و موسوی	تبیین و بررسی نشانه‌های نوآوری محتوای برنامه‌های درسی هنر مدارس	۱۴۰۱	مطالعات آموزشی و آموزشگاهی
۴۰.			
نوری و فارسی	ارزشیابی برنامه درسی هنر دوره ابتدایی به روش خبرگی و نقادی تربیتی	۱۳۹۳	فصلنامه تعلیم و تربیت
۴۱.			

یافته‌ها

در این بخش مطابق با الگوی شش مرحله‌ای روبرتس از میان ۴۱ پژوهش بررسی شده در این پژوهش، نتایج حاصل در چهار مقوله اهداف، فعالیت‌های یادگیری، محتوا و ارزشیابی آموزش فارسی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی طبقه‌بندی شده‌اند. با توجه به استنتاج‌های به دست آمده از نتایج پژوهش‌های نمونه مورد بررسی به منظور پاسخ به سوال پژوهش، اهداف آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی در جدول ۲ آورده شده است.

جدول شماره ۲: مضامین اصلی، فرعی و پایه‌ی اهداف آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مضامین پایه
اهداف آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی	رشد و پرورش زیباشناسی به عنوان یکی از ظرفیت‌های بالقوه و فطری دانش آموزان	پرورش و هدایت میل زیباجویی و زیبایی شناسی (کد ۳۵)، تربیت هنری کودکان به منظور پاسخ به یک نیاز طبیعی و عشق طبیعی کودکان به هنر و موسیقی (کد ۹، ۱۷)، بالقوه بودن ظرفیت‌های زیباشناسی دانش آموزان (کد ۶)، موسیقی به عنوان یک محرک قدرتمند در تحول ظرفیت‌های فطری زیباشناسی (کد ۱۷)، ادراک زیبایی شناسی به عنوان یک عنصر کلیدی در رشد هنری کودکان (کد ۶)، لذت بخش بودن هنر برای همه‌ی کودکان (کد ۶)، فهم روانشناسان از موسیقی به عنوان یک نوع نیاز روانی (کد ۹)، توجه به هنر به منظور ابزار مناسبی برای افزایش و توسعه‌ی بعد زیباشناسی افراد (کد ۹، ۶)، توجه به تولید هنری، نقد هنری و تاریخ هنر در معرفت هنری و زیباشناسی فراگیران (کد ۳)
رشد و پرورش تجارب و ادراکات زیباشناسانه درسی فارسی	پرورش تجارب و ادراکات نقاشی یا گوش دادن به موسیقی (کد ۲۵)، رشد و پرورش ادراک شناختی درس فارسی کودکان به وسیله‌ی ادراک زیباشناختی و هنری (کد ۶، ۳۵)، پالایش تجارب زیبایی‌شناختی زبان و ادبیات جوانان به وسیله‌ی موسیقی (کد ۹، ۲۳)، ادغام هنر و آموزش به منظور افزایش ادراک زیباشناسی فراگیران دوره ابتدایی (کد ۹، ۱۱، ۲۴) افزایش مشارکت اجتماعی و تعاملات پویای یادگیری زبان با افزایش فهم و ادراک زیباشناسی (کد ۱۳)، پرورش ادراکات و تجارب زیبایی شناسانه و هنری به عنوان عامل مهم و تاثیر گذار در تربیت فراگیران (کد ۵، ۶، ۳۵)،	

رشد و پرورش ابعاد مختلف شخصیتی، عاطفی و هوشی فراگیران	رشد و پرورش احساسات و عواطف با کمک هنر و موسیقی (کد ۹)، رشد و پرورش شخصیت کودکان با کمک هنر و ادبیات (کد ۵، ۱۵)، پرورش ابعاد مختلف هوش با کمک هنر (کد ۱)، توأم ساختن شناخت با احساس و احساس با شناخت (کد ۳۵)، پرورش هیجانات مثبت از قبیل شادی و نشاط اجتماعی با رویکرد هنری (کد ۸، ۹)، بهبود تمرکز و خود تنظیمی با کمک موسیقی در فراگیران دوره ابتدایی (کد ۸، ۱۶)، پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی، ترویج همکاری، حمایت از یادگیری اجتماعی- عاطفی و افزایش اعتماد به نفس با استفاده از موسیقی (کد ۱۶)، پرورش بهتر ابراز احساسات و عواطف با بیان هنری و موسیقایی در فراگیران زبان و ادبیات دوره ابتدایی (کد ۱۶، ۲۱، ۱۵)، پرورش مهارت‌های هوش فضایی و تجسمی با کمک موسیقی (کد ۲۳)، افزایش عزت نفس و اعتماد به نفس با کمک موسیقی (کد ۲۳)، پرورش هوش‌های چندگانه با کمک هنر و موسیقی در فراگیران زبان و ادبیات دوره ابتدایی (کد ۲۷)
رشد و پرورش تربیت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان	افزایش تعاملات و ارتباطات اجتماعی با موسیقی و هنر در فراگیران زبان و ادبیات دوره ابتدایی (کد ۲۱، ۲۴)، پرورش مهارت‌های ارتباطی و ایجاد گروه‌های اجتماعی و احساس تعلق به گروه با کمک موسیقی و هنر (کد ۸، ۱۱، ۲۱، ۲۴، ۲۵)، ایجاد فضایی گرم و پر از جنب و جوش و محبت با کمک هنر و موسیقی در آموزش تلفیقی هنر و ادبیات (کد ۱۵، ۲۱)، ایجاد حس ریشه داشتن و ارتباط متقابل در بین کودکان و در نتیجه در بین شهروندان آینده با کمک موسیقی (کد ۲۱، ۲۲) کاهش رفتارهایی چون خجالت و کمرویی با کمک موسیقی و هنر (کد ۵، ۹)، ایجاد جو صمیمی و همکاری با دیگران در فراگیران دوره ابتدایی (کد ۸، ۹، ۱۱، ۲۵، ۳۶)، کاهش گرایش به برتری طلبی در دانش آموزان با توجه به اجتماعی بودن فعالیت‌های موسیقی (کد ۸، ۲۲)، افزایش سازگاری اجتماعی در دانش آموزان با کمک موسیقی (کد ۸، ۹، ۲۵)، ایجاد و ساخت فعالیت‌های اجتماعی سازنده با موسیقی و هنر در تدریس ادبیات و زبان (کد ۷، ۱۱، ۲۱)، بهبود برنامه درسی کلاسی با وارد شدن دانش آموزان به فعالیت‌های گروهی به کمک هنر (کد ۲۰، ۲۳)، بهبود پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با استفاده از استراتژی‌های فرهنگی هنر (کد ۲۳)، پرداختن به فرهنگ و خرده فرهنگ کلاسی با رویکرد هنری در آموزش فارسی (کد ۲۳، ۲۰، ۲۴)، ترویج همکاری و جلوگیری از احساس تنهایی با فعالیت‌های گروهی موسیقی (کد ۱۵، ۲۴) پرورش افراد با ارزش‌هایی مانند همدلی، عزت نفس، خودشناسی و احترام به خود و دیگران به کمک هنر و موسیقی (کد ۲۰)، توسعه‌ی ادراک فرد از خود و ارزش‌های متنوع جامعه خود به کمک هنر و موسیقی (کد ۱۱، ۳۶)
رشد و پرورش تفکر منطقی، انتقادی و حل مسئله در فراگیران	رشد مهارت‌های تفکر، توانایی‌های فکری و کمک به شکل دهی ارزش‌ها و رویکردهای سازنده‌ی افراد به کمک هنر (کد ۳، ۲۵)، پرورش تفکر منطقی و انتقادی با رویکرد هنری در یادگیری (کد ۲۶)، پرورش توانایی‌های حل مسئله و بهبود پردازش سریع ابهامات، استعاره‌ها، انتزاعات، الگوها و تغییرات هنگام ایجاد و مواجهه با مفاهیم با فعالیت‌های هنری (کد ۲۶)، افزایش خودپنداره، رشد شناختی، مهارت‌های حل مسئله و تفکر انتقادی دانش آموزان با آموزش مبتنی بر موسیقی (کد ۲۲)، فراگیری مهارت‌های مرتبط با حل مسئله و تصمیم سازی در حین تلفیق هنر و ادبیات در فراگیران (کد ۲۹، ۲۷، ۱۸)، رشد و توسعه‌ی مهارت‌های حل مسائل زندگی واقعی با رویکرد زیباشناختی در آموزش (کد ۱۰)، کاربست مهارت‌های آموخته شده در مسائل زندگی با آموزش تلفیقی هنر (کد ۱۴، ۲۴)، پرداختن هنر به مسائل اساسی زندگی به صورت تکثرگرایانه (کد ۶)

رشد و پرورش خلاقیت و تخیل در فراگیران فارسی	پالایش سیستم حسی و پرورش توانایی‌های تخیلی در آموزش تلفیقی هنر (کد ۵، ۹، ۳۶)، تاثیر مثبت آموزش موسیقی بر خلاقیت و بهبود کیفیت هر یک از ابعاد چهارگانه خلاقیت، سیالی، بسط، ابتکار و انعطاف پذیری (کد ۹، ۲۴، ۳۶)، پرورش خلاقیت با استفاده از مواد و وسایل هنری و دستی و تجارب محیطی (کد ۱۱، ۲۴)، بسط و انتقال توانایی‌های خلاقیت به دیگران به کمک هنر (کد ۱۱)، استفاده از موسیقی منبعی بی پایان برای خلاقیت هنری در یادگیری زبان و ادبیات (کد ۱۸، ۲۷، ۲۱)، پرورش خلاقیت در دانش بین رشته‌ای و کاربردی (کد ۱۴)
رشد و پرورش ادراکات شناختی فراگیران فارسی	بهبود تمیز شنیداری فراگیران دوره ابتدایی با موسیقی و الگوهای آهنگین و ریتمیک (کد ۲۳)، پرورش حواس به مثابه ابزار شناخت در افراد با رویکرد موسیقی (کد ۹)، ضرورت‌های شناختی، فردی و مولد آموزش با رویکرد تلفیقی هنر و ادبیات (کد ۱۰، ۳۶)، پرورش ادراکات شناختی با بهبود ظرفیت‌های هنری دانش آموزان (کد ۱۱)، توانمند سازی شناختی دانش آموزان با برنامه‌درسی میان‌رشته‌ای یکپارچه‌ی مبتنی بر هنر (کد ۱۳، ۲۵)، بهبود ادراک شناختی فراگیران با شناسایی الگوهای ریتمیک چالش برانگیز همراه با بازتولید آنها (کد ۱۶، ۲۵)، بهبود ناحیه و مراکز فعال ذهن با فعالیت‌های موسیقی محور (کد ۱۵)، رشد مهارت‌های مقایسه، تجزیه و تحلیل، ترکیب و انتزاع با آموزش موسیقی محور زبان (کد ۲۱، ۲۷، ۱۵، ۲۵)، توسعه‌ی نورو-های مغز که در عملکردهای شناختی مانند توجه، حافظه، انگیزه و یادگیری نقش دارند با ادغام موسیقی و آموزش (کد ۲۴)، افزایش خودکاری ادراکات فراگیران با تلفیق هنر و موسیقی و در نتیجه بهتر شدن روان خوانی فراگیران (کد ۲۵)، پرورش مهارت‌های شناختی مانند توالی‌یابی و حافظه کاری با ادغام هنر و زبان (کد ۱۶، ۱۷)، پرورش بینش و ادراکات و در نتیجه توجه به جزئیات (کد ۳۱)، توسعه و افزایش توجه و تمرکز با آموزش تلفیقی هنر (کد ۱۶)
رشد و پرورش زبان آموزی و مهارت‌های زبانی فراگیران درس فارسی	تشخیص صداهای جدید و الگوهای آهنگ گفتار هنگام یادگیری یک زبان خارجی با رویکرد موسیقی محور در آموزش (کد ۲۱، ۳۱)، بهبود ظرفیت‌های زبانی با خواندن و گوش دادن به آهنگ‌های متنوع و اشعار تصویرآفرین (کد ۲۱)، توسعه و بهبود زبان آموزی با فعالیت‌های موسیقی محور (کد ۲۶)، افزایش توانایی‌های زبان آموزی و آمادگی برای خواندن و پرورش رشد فکری زبان آموزان به کمک هنر و موسیقی (کد ۱۷، ۲۳، ۳۶)، پرورش مهارت‌های موازی مانند آگاهی واج‌شناختی، شناسایی کلمات دیداری، آگاهی املایی، آگاهی از سیستم‌های اشاره‌ای و روانی کلام با موسیقی و آواز خواندن (کد ۲۲، ۲۳)، بهبود مسیرهای عصبی دخیل در پردازش زبان و تشخیص الگو با گوش فرا دادن به موسیقی (کد ۱۶)، ترویج یادگیری زبان دوم با فعالیت‌های موسیقی محور (کد ۲۱)، توسعه‌ی آگاهی واج‌شناسی با تدریس اشعار مبتنی بر موسیقی و هارمونی (کد ۱۷)، توسعه‌ی زبانی، افزایش دامنه لغات و واژگان، تسلط زبانی و مهارت‌های توالی با کمک فعالیت‌های هنر محور (کد ۲۱، ۲۳، ۲۶، ۳۶)، یادگیری ارتباط کلمات و معانی با حروف چایی و همچنین تمرکز توجه بر قافیه‌ها و سایر الگوهای صوتی با یادگیری ترانه‌ها (کد ۱۷)، استفاده از الگوهای تمایز صدای موسیقی و تمایز زیر و بمی و ظرافت‌های صدا در یادگیری زبان فراگیران (کد ۲۳)
رشد و پرورش انعطاف پذیری شناختی و تاب آوری تحصیلی فراگیران	رشد تاب آوری افراد برای یادگیری و غلبه کردن بر موانع آموزش و یادگیری با کمک آموزش تلفیقی هنر (کد ۵)، افزایش آستانه‌ی تحمل و سلامت فردی با فعالیت‌های موسیقی محور (کد ۵)، رشد عواطف و احساسات و کمک به افراد برای آرام شدن و انرژی گرفتن (کد ۱۶)، کاهش هیجان‌های منفی و زیان بار مانند بی‌علاقگی، اضطراب و خستگی به کمک آموزش زیباشناختی (کد ۵)، تاثیر سازنده و موثر موسیقی بر سیستم عصبی، اضطراب و آرامش درونی (کد ۱۶)، کاهش موانع عاطفی و افزایش آرامش در دانش‌آموزان و در نتیجه بهبود آمادگی یادگیری

فراگیران با آموزش هنر محور (کد ۲۱)، بهبود خودکارآمدی در کلاس درس عمومی با گنجاندن فعالیت‌های مبتنی بر موسیقی (کد ۲۳)، مدیریت احساسات کودکان و غلبه بر ناامیدی با فعالیت‌هایی مانند آواز خواندن یا تمرین‌های ریتمیک (کد ۱۶)		
کاهش استرس و شرایط نامناسب روانی فراگیران با تلفیق موضوعات درسی و هنر (کد ۵، ۱۶)، کاهش اضطراب از طریق فعالیت‌های پر جنب و جوش هنر و موسیقی (کد ۲۱)، کسب آرامش و رضایت درونی (کد ۱۷، ۱۴، ۳۸)	کاهش اضطراب و استرس مزمن فراگیران	
ساخت و ایجاد تجارب کیفی و منحصر به فرد یادگیری با هنر و موسیقی در یادگیری فارسی (کد ۵، ۷، ۱۱، ۳۶)، ایجاد فرصت اکتشاف و سازندگی در واژگان و عبارات با هنر (کد ۵، ۱۷)، سازندگی یادگیری در مسیرهای یادگیری میان رشته‌ای (کد ۱۱، ۱۴)، خلقت دانش فعال توسط هر فرد (کد ۱۴)، ایجاد محیط‌های سازنده‌ی یادگیری با موسیقی و هنر (کد ۱۴، ۱۶) حمایت از سازندگی یادگیری دانش آموزان با نیازهای ویژه با هنر و موسیقی (کد ۱۶)، سازماندهی دانش و یادگیری عمیق سرودها و اشعار کتاب با کمک موسیقی و هنر (کد ۲۳)، تحریک ساختار یادگیری دانش آموزان با نغمه‌ها، سرودها، ریتم و آواز خوانی (کد ۲۳)، ایجاد مهارت‌های فراشناختی و یادگیری ساختارمند و معنی دار در برنامه درسی تلفیقی هنر (کد ۶، ۱۱)، تحریک ساخت و سازگرایی صوتی کودکان و بهبود سازماندهی یادگیری (کد ۲۳)	فرایند ساختن گرایی در یادگیری واژگان، عبارات، اشعار و جملات زبان فارسی	
ایجاد یادگیری پویا و معنی‌دار در آموزش با رویکرد هنری (کد ۱۰، ۱۱، ۱۶)، ایجاد یادگیری جامع در دانش آموزان در آموزش تلفیق هنر (کد ۱۱)، آموزش هنر یا آموزش به کمک هنر، مسئله‌ای فراتر از تدریس مهارت‌ها و دانش خاص (کد ۱۰، ۱۱، ۲۰)، موسیقی به عنوان پشتیبان و اساس دستیابی به آموزش یکپارچه در سطح آموزش ابتدایی (کد ۱۴)، موسیقی ابزاری برای تسریع فرآیندهای یادگیری دانش‌آموزان (کد ۲۲)، بهبود محیط کلاس درس ابتدایی با فعالیت‌های معنا دار موسیقی (کد ۱۷، ۱۱، ۲۰) ساخت و ایجاد پیوند ناگسستنی میان محیط یادگیری دانش آموزان و جامعه به کمک هنر و زیباشناختی (کد ۱۱)، تحقق اثر بخش اهداف و یادگیری مادام العمر (کد ۳۵)، یادگیری چندوجهی با آموزش مبتنی بر هنر (کد ۲۶)،	توسعه یادگیری پویا، زمینه‌ای و توجه به محیط یادگیرندگان از طریق هنر و موسیقی	
ایجاد نگرش مثبت و عشق به یادگیری با رویکرد هنری در آموزش (کد ۸، ۱۴، ۱۷، ۲۴)، افزایش نشاط جمعی و اجتماعی با فعالیت‌های موسیقی محور (کد ۵، ۱۷، ۲۰)، مفرح و مشوق بخش بودن آموزش زبان فارسی با موسیقی (کد ۲، ۷)، مفرح شدن محیط درسی و کلاسی با تلفیق هنر و موسیقی (کد ۸، ۱۷، ۲۰، ۲۲، ۳۵)، ایجاد شور و طرب، تحرک و شادی، جوشش و نشاط در تعلیم و تربیت با کمک و تلفیق موسیقی (کد ۹، ۱۷)، به چالش کشیدن فراگیران و درگیر ساختن آنها با هنر و در نتیجه افزایش تحرک و تمرکز دانش آموزان (کد ۲۷)، ایجاد انگیزه و افزایش لذت از یادگیری با تلفیق و استفاده از آهنگ‌ها، قافیه‌ها و اشعار (۱۴، ۱۷)، کاهش ابعاد منفی و اجباری یادگیری با هنر و موسیقی (کد ۲۵)، افزایش اشتیاق به خواندن و درگیر شدن با متن کتاب با تلفیق هنر و موسیقی (کد ۲۵)	ایجاد علاقه، انگیزه و اشتیاق به یادگیری ادبیات و زبان فارسی	
وجود ریتم و هارمونی موجب افزایش ماندگاری و پایداری حافظه فراگیران (کد ۷، ۲۲، ۲۷) افزایش حفظ و ماندگاری اطلاعات و لغات فراگیران با تلفیق و ادغام هنر (کد ۱۱، ۱۵، ۲۴)، افزایش سرعت یادگیری و یادسپاری با کمک هنر و موسیقی (کد ۱۵، ۱۷) افزایش لذت یادگیری و در نتیجه حفظ و پایداری یادگیری با استفاده از موسیقی (کد ۱۷، ۲۷، ۲۹، ۳۶) پرورش حافظه و تمرکز با مشارکت در فعالیت‌های هنری و موسیقایی (کد ۱۶، ۱۸، ۲۱، ۲۹)، تسهیل در حفظ واژگان با کمک ادغام موسیقی (کد ۲۷، ۲۲، ۲۱)، ارتقاء سازماندهی اطلاعات و تسهیل در یادآوری و بازشناسی مفاهیم در آموزش تلفیقی هنر (کد ۱۵، ۱۷، ۲۱، ۲۷)، تقویت حافظه	رشد و پرورش حافظه و سازماندهی و پایداری بهتر اطلاعات، اشعار، عبارات و لغات	

بلندمدت از طریق هورمون‌های دوپامین و نوراپی نفرین در حین فعالیت‌های موسیقی محور (کد ۲۲)، بهبود سازماندهی حافظه و ادغام مفاهیم و ایده‌های متنوع در حالت‌های عاطفی مثبت از طریق فعالیت‌های هنری (کد ۲۵، ۲۷)، به خاطر سپاری و تقلید بهتر و آسان کلمات زبان و آگاهی واج شناسی از طریق آموزش موسیقی محور (کد ۲۱، ۲۲، ۲۴) رمزگذاری محتوای مورد مطالعه و بازشناسی بهتر آن از طریق موسیقی و آواز (کد ۱۷)، کمک به رشد سلول‌های مغزی کودکان و در عین حال قابلیت‌های یادگیری زبان و بهبود عملکردهای حافظه‌ای از طریق موسیقی (کد ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۲۴، ۲۹) افزایش عملکرد حافظه از طریق ساخت الگوها و توالی‌های تکراری با کمک موسیقی (کد ۱۶، ۱۷)		
رشد کارآمدی و اثربخشی اهداف معنوی و متعالی دروس فارسی با تلفیق هنری (کد ۲، ۴، ۷)، طهارت پیشگی و کسب فضائل اخلاقی در آموزش تلفیقی هنر (کد ۳۵، ۳۷)، بهبود و ارتقای هویت و ویژگی‌های شخصیتی دانش آموزان با هنر (کد ۳۴، ۳۶)، تقویت ابعاد معنوی انسان با هنر (کد ۴۰، ۳۸)، آشنایی با خلقت به عنوان منبع الهام‌های هنری (کد ۳۸)	رشد و پرورش ابعاد اخلاقی و معنوی فراگیران فارسی	

بر اساس جدول ۲، اهداف آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی در پانزده مضامین فرعی رشد و پرورش زیباشناسی به عنوان یکی از ظرفیت‌های بالقوه و فطری دانش آموزان، رشد و پرورش تجارب و ادراکات زیباشناسانه درس فارسی، رشد و پرورش ابعاد مختلف شخصیتی، عاطفی و هوشی فراگیران، رشد و پرورش تربیت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان، رشد و پرورش تفکر منطقی، انتقادی و حل مسئله در فراگیران، رشد و پرورش خلاقیت و تخیل در فراگیران فارسی، رشد و پرورش ادراکات شناختی فراگیران فارسی، رشد و پرورش زبان آموزی و مهارت‌های زبانی فراگیران درس فارسی، رشد و پرورش انعطاف پذیری شناختی و تاب آوری تحصیلی فراگیران، کاهش اضطراب و استرس مزمن فراگیران، فرایند ساختن گرایي در یادگیری واژگان، عبارات، اشعار و جملات زبان فارسی، توسعه‌ی یادگیری پویا، زمینه‌ای و توجه به محیط یادگیرندگان از طریق هنر و موسیقی، ایجاد علاقه، انگیزه و اشتیاق به یادگیری ادبیات و زبان فارسی، رشد و پرورش حافظه و سازماندهی و پایداری بهتر اطلاعات، اشعار، عبارات و لغات، رشد و پرورش ابعاد اخلاقی و معنوی فراگیران فارسی و همچنین تعداد زیادی مضامین پایه دسته‌بندی شدند. با توجه به استنتاج‌های به دست آمده از نتایج پژوهش‌های نمونه مورد بررسی به منظور پاسخ به سوال پژوهش، فعالیت‌های یادگیری آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی در جدول ۳ آورده شده است.

جدول شماره ۳: مضامین اصلی، فرعی و پایه‌ی فعالیت‌های یادگیری دوره ابتدایی آموزش فارسی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مضامین پایه
فعالیت‌های یادگیری فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی	یادگیری فارسی توام با تجربه، خلق و عمل کردن فراگیران	ساخت اصوات، صداها و نغمه‌ها از طریق مشارکت خود دانش آموزان (کد ۲۳)، به کار بستن اندیشه‌های خود دانش آموزان از طریق قالب‌های هنری مانند هنرهای دستی، طراحی و نقاشی، خوشنویسی، عکاسی، نمایش و موسیقی (کد ۱۱)، درک حس زیبایی شناسی با انجام دادن و عمل کردن (کد ۶)، پرورش ادراک زیباشناسی با احساس کردن، درک کردن و پاسخ گفتن (کد ۶)، یادگیری یک موضوع و حوزه‌ی هنری با خلق کردن آن (کد ۳)، مشارکت فعال فراگیران در فرایند آموزش هنر محور فارسی (کد ۷، ۱۱، ۲۲)، نقش محوری تولید هنری بر سایر فعالیت‌ها (کد ۱۱، ۲۳)، استفاده از آثار هنری ساخته و پرداخته شده دانش آموزان (کد ۱۴)، افزایش اثربخشی آموزش با مشارکت دادن فراگیران و لذت پذیر کردن مسیر یادگیری (کد ۲۲)، ایجاد فرصت‌های مشاهده، گفت و گو، تامل و تمرین در آموزش با رویکرد زیباشناسی (کد ۲۵)، ایجاد یادگیری زمینه‌ای و مرتبط با دنیای واقعی فراگیران در آموزش

	هنر محور (کد ۱۱)، اتصال دانش انتزاعی با مسائل واقعی از طریق آموزش با رویکرد زیباشناسی (کد ۱۱)، دانش آموزان به عنوان سازندگان یادگیری در آموزش هنر محور (کد ۱۱)، ایجاد پیوند میان مفاهیم و ایده‌های متنوع از طریق یادگیری تلفیقی و یکپارچه هنر (کد ۱۴)، مشارکت فعال دانش آموزان در گوش دادن، اجرا و خلق نغمه‌ها و سرودها (کد ۲۴)
یادگیری گروهی و استفاده از هم آموزی	افزایش اثربخشی آموزش با رویکرد زیباشناسانه به شیوه‌ی گروهی (کد ۵)، کاهش رفتارهایی همچون خجالت و کمرویی در فراگیران به روش آموزش گروهی (کد ۵)، ایجاد سازگاری اجتماعی و همکاری کودکان و نوجوانان با یکدیگر (کد ۵)، خواندن و نواختن به صورت دسته جمعی و گروهی (کد ۱۴)، ارتقا و بهبود یادگیری فراگیران با آوازخوانی به صورت گروهی و جمعی (کد ۲۳)، ایجاد انگیزش و عشق به یادگیری با فعالیت و کار گروهی (کد ۲۳)، تاکید پژوهشگران بر انجام فعالیت‌های یادگیری به صورت گروهی (کد ۱۳)، نقش مهم هم آموزی در یادگیری (کد ۲۴)، مشارکت دادن اولیا در تکلیف موسیقی محور فراگیران (کد ۱۷)، استفاده از روش‌های کار گروهی و پروژه (کد ۳۸)، ایجاد رقابت‌های سازنده در ارائه‌ی کارهای هنری (کد ۳۸)
یادگیری اشعار کتاب فارسی با استفاده از آواز خوانی	افزایش مهارت‌های موازی مانند آگاهی واج‌شناختی، تمیز دیداری کلمات، آگاهی از املاي صحیح، آگاهی از سیستم‌های اشاره‌ای و روانی کلام با موسیقی و آواز خوانی (کد ۲۳، ۷)، بهبود دانش و آگاهی واج شناسی با آواز خواندن و بازی‌های کلامی (کد ۲۱، ۱۷، ۱۶، ۱۵)، گسترش دانش واژه سازی با فعالیت‌هایی شامل اجرای آهنگ‌ها توام با قافیه‌ها و اشعارها (کد ۱۵، ۱۶، ۲۱، ۲۳) استفاده از آهنگ‌هایی با اشعار تکراری و ملودی‌های ساده به کودکان خردسال جهت توسعه دانش واژه شناسی و واژه سازی (کد ۱۶، ۱۷، ۲۱، ۲۳) درگیر کردن کودکان با فعالیت‌های آواز خوانی و لذت پذیر ساختن یادگیری و فعالیت‌های سرگرم کننده با آواز خوانی (کد ۱۷، ۲۳)، تشویق به مشارکت و آوازخوانی به صورت فردی و گروهی و ارتقاء ارتباط اجتماعی و تشویق به مشارکت و تقویت حس اجتماعی در محیط‌های گروهی (کد ۲۳، ۱۶)، تکالیف خانگی از جنس آواز (کد ۲۳)، ایجاد دانش پیش زمینه‌ای با آوازخوانی دانش آموزان (کد ۱۷)، آشنایی کودکان با کلمات و مفاهیم جدید از طریق آواز خواندن (کد ۱۷)، رشد ذهنی فراگیران با آواز خوانی (کد ۲۳)، روان خوانی فراگیران با تحریک تولید شفاهی صدا و آگاهی از واج‌ها و استفاده از منابع غنی ادبیات (کد ۲۳، ۲۴، ۲۵) استفاده از اشعار آهنگ‌های آشنا برای آموزش روان خوانی (کد ۱۷)، یادگیری پربار با خواندن آواز برای دانش آموزان و به دنبال آن هدایت یک آواز دسته‌جمعی (کد ۲۳)، پرورش ظرفیت‌های زبانی دانش آموزان از طریق ملودی‌های مسحورکننده (کد ۲۱)، استفاده از شیوه‌ی فراخوان و پاسخ در الگوهای ریتمی و روانی کلامی سرودها، اشعار، داستان‌های پژواک و قافیه‌های کودکانه (کد ۲۵، ۲۰)
استفاده از روش‌های ایفای نقش، اجرای نمایش و حرکات نمایشی توام با موسیقی در یادگیری دروس فارسی	بهبود اثربخشی تدریس با استفاده از هنرهای نمایشی و موسیقی (کد ۴)، پرورش احساس مسئولیت پذیری و همکاری در بازی‌های موسیقایی و حرکتی (کد ۱۵)، تنظیم حال و هوای داستان‌ها و اشعار و درک بهتر جزئیات مهم داستان یا شعر با موسیقی (کد ۱۷)، یادگیری بهتر و کاهش فراموشی در به کار بستن هنرهای نمایشی و اجرا (کد ۱۷)، افزایش علاقه به فعالیت‌های سوادآموزی با استفاده از کتاب‌های داستان- ترانه (کد ۱۷)، بهبود هماهنگی عصبی و تقویت ابعاد روانی حرکتی فراگیران (کد ۱۵)، نقل و بیان موزیکال و توام با نمایش اشعار و متن کتاب (کد ۱۵)، بهبود اثربخشی یادگیری از طریق توجه و گوش دادن فعال

دانش آموزان، کسب و بیان حس ریتم با انجام حرکات ریتمیک ساده و هماهنگ (کد ۱۶)، افزایش اثربخشی تدریس با بازی‌های تقلیدی و بازی‌های نمایشی (کد ۴۱)		
بهبود یادگیری فراگیران با اجرا و نواختن سازهای کوبه‌ای ساده (کد ۱۵)، استفاده از سازهایی از جمله طبل‌ها، زایلوفون‌ها و سازهای کوبه‌ای برای هدایت فعالیت‌های ریتمیک در محیط آموزشی (کد ۱۶)، افزایش انعطاف‌پذیری شناختی و عملکرد اجرایی در فراگیران با نوازندگی ساز (کد ۱۶)، پرورش مهارت‌های حرکتی ظریف و توانایی‌های حل مسئله کودکان با تجربیات عملی نوازندگی (کد ۱۶)، بیان و مشارکت فعال و هدایت در اجرا (کد ۱۶)	یادگیری با اجرا و رویکرد نوازندگی	
نقش اساسی قصه گویی در یادگیری زبان (کد ۲۱، ۷)، ایجاد فرصت‌های بی‌پایانی یادگیری در داستان‌ها از طریق تکرار و تأکید بر واژگان و اصطلاحات جدید (کد ۲۱)، افزایش عمق یادگیری از طریق طرح موزیکال داستان‌ها (کد ۲۰، ۷)، افزایش ادراک دانش آموزان از داستان‌ها و توالی آن‌ها از طریق موسیقی (کد ۲۳)، نقش تربیتی داستان‌ها و افزایش اثر بخشی آنها با تلفیق موسیقی (کد ۱۵)، تلفیق قصه‌ها و داستان‌ها با موسیقی (کد ۲۰)، خلق داستان‌ها از متن کتاب و ارائه درس به صورت داستان (کد ۱۵)، استفاده از نسخه‌های صوتی به همراه متن داستان‌ها برای بهبود و توسعه واژگان و مهارت‌های شنیداری (کد ۱۷)، تعریف خاطره (کد ۴۱)، تصویر خوانی (کد ۴۱)	یادگیری با استفاده از قصه خوانی موزیکال دروس فارسی	
استفاده از خوشنویسی در نگارش کلمات مهم (کد ۳۹)، تصاویر و نقاشی‌های کلمات مهم (کد ۲۱)، استفاده از طراحی و نقاشی برای تولید معنا (کد ۱۵)، استفاده از طراحی و نقاشی برای تثبیت یادگیری کلمات، بازی‌های خلاقانه با نقاشی و خوش نویسی (کد ۲۰)، آموزش شعر و داستان با تصویر سازی از طریق نقاشی و طراحی (کد ۲۳)	استفاده از طراحی، نقاشی و خوشنویسی در یادگیری دروس فارسی	
رشد و پرورش ابعاد عاطفی فراگیران با ایجاد رابطه‌ی حسنه‌ی معلمان با دانش آموزان (کد ۱۲)، بهبود اثر بخشی آموزش با ایجاد انگیزش از طریق ارتباط عاطفی قوی و جلب علاقه فراگیران (کد ۲۲)، دست یابی به سطوح بالای یادگیری از طریق ایجاد علاقه و رغبت در فراگیران از طریق موسیقی و هنر (کد ۲۲)، افزایش غنای یادگیری از طریق ایجاد رفتارهای غیرکلامی مناسب از جمله تماس چشمی بهتر، اشتیاق در صدا، وضوح در کلامی (کد ۲۳)، ایجاد محیط آرام و به دور از تنش و استرس در کلاس (کد ۱۲)، یادگیری بهینه در محیطی با تحرک بالا، اضطراب کم و رغبت فراوان (کد ۱۷)، پشتیبانی بهتر یادگیری با ایجاد رغبت و همکاری میان خانواده‌ها و اعضای پرسنل آموزشی (کد ۱۶)	تعامل حسنه و ارتباط سازنده بین معلم و فراگیر و ایجاد علاقه و جذب فراگیران	
توجه به ابعاد تفکر انتقادی و خلاقیت در برنامه درسی با فعالیت‌های آموزشی با رویکرد بداهه (کد ۲۲، ۲۴)، بداهه‌پردازی با راهبردهای ادغام مثبت فعالیت‌هایی آموزشی (کد ۲۴)، همکاری کودکان در ساخت و تولید آهنگ‌ها و نغمه‌های بدیع (کد ۲۲)، توجه به فعالیت‌های مورد علاقه فراگیران و توجه به آن (کد ۲۲)، پرورش خلاقیت با خلق موسیقی از طریق بداهه‌نوازی در کودکان (کد ۱۶)، ساخت واژگان و پرورش مهارت‌های پیش خوانی در فراگیران (کد ۱۷)، یادگیری منعطف و معنی‌دار با توجه به بداهه‌نوازی، بداهه خوانی، بداهه سرایی (کد ۱۶)، استفاده از تکالیف با رویکرد بداهه و منعطف پذیر (کد ۲۴)	یادگیری منعطف با استفاده از بدیعه پردازی، بداهه نوازی و بداهه خوانی دروس فارسی	
ایجاد فرصت جهت شنیده شدن صدای فراگیران (کد ۲۰، ۱۲)، گوش دادن فعال و مشارکت در خلق صداها و نغمه‌ها (کد ۱۶)، بهبود توانایی‌های تشخیص صدا و لحن از طریق گوش دادن فعال و شرکت در فعالیت‌های موسیقایی و در نتیجه بهبود توانایی خوانداری و نوشتاری (کد ۱۵، ۱۶، ۲۱)، بهبود یادگیری معنای کلمات به هنگام گوش دادن به جریان مداوم کلمات در آهنگ‌ها و نغمه‌ها (کد ۲۱)، ایجاد فرصت به کودکان به منظور تولید و کشف	ایجاد سکوت هستی شناسانه، گوش دادن فعال، تفکر و تامل در اشعار، متن و دروس فارسی	

صدای خود (کد ۲۴)، گوش دادن هستی شناسانه به صدای اطراف و محیط درسی و زندگی (کد ۲۴)، درک چشم‌انداز صوتی جهان به عنوان یک اثر موسیقایی (کد ۲۴)، استفاده از موسیقی‌های بی‌کلام جهت ایجاد فضای موثر در انجام فعالیت‌های هنری (کد ۱۵)، استفاده از آهنگ‌ها و موسیقی در کلاس درس برای تنفس و کنترل صدا یا بهبود هماهنگی دانش‌آموزان (کد ۲۴)		
پرورش مهارت‌های کلیدی و تجربیات یادگیری معناداری رشد با ترکیب رویکردهای مختلف موسیقی مانند گوش دادن فعال، حرکت، آواز خواندن و نواختن ساز (کد ۱۶)، تلفیق هنرهای چندگانه و ایجاد تجارب یادگیری معنادار در فراگیران (کد ۱۷، ۲۱)، استفاده از تکنیک‌های آموزش مختلف به دلیل وجود سبک‌های مختلف یادگیری (کد ۲۷)، استفاده از منابع نامحدود گوش دادن به موسیقی، آوازخوانی ریتمیک، رقص و حرکت، خواندن موسیقی، بداهه‌نوازی و آهنگسازی، نواختن ساز، رهبری موسیقی و کاوش صداها در تعلیم و تربیت فراگیران (کد ۲۱)، کشف یک پیوند یا محل تجمع همه‌ی هنرها (کد ۲۴)	ایجاد تلفیق در استفاده و اجرای هنرهای متعدد و متفاوت آموزشی	
ایجاد مهارت‌های آگاهی واج شناسی از طریق بازی با صداها در ملودی‌ها و آهنگ‌ها (کد ۱۷)، احساس لذت از یادگیری با بازی (کد ۲۳)، ابراز و بیان توانایی‌های ذاتی کودکان در فرایند بازی‌ها و فعالیت‌های هنری (کد ۲۳، ۲۸، ۲۹، ۳۱)	یادگیری فارسی با استفاده از هنر و موسیقی به صورت بازی و فعالیت لذت بخش	
استفاده از موسیقی با هدف ایجاد یک احساس خاص هنگام مطالعه‌ی اشعار (کد ۲۵، ۱۸، ۲۲، ۱۵)، استفاده از موسیقی بی‌کلام به عنوان منبع الهام بخش فعالیت‌های هنری و خلاقانه فراگیران (کد ۲۵، ۲۲، ۱۵، ۱۸)، بهبود رفتارها و عملکرد کودکان دارای مشکلات عاطفی و رفتاری با استفاده از موسیقی پس زمینه آرام در کلاس درس (کد ۲۵)، بهبود روابط اجتماعی کودکان در حضور موسیقی پس زمینه‌ای (کد ۲۵)، ایجاد آرامش کلاسی و ایجاد فضای مثبت و سازنده با موسیقی پس زمینه‌ای (کد ۱۷)، رشد کار آمدی و اثربخشی مدیریت کلاس درس با موسیقی پس زمینه‌ای (کد ۲۳)، استفاده از موسیقی بیکلام به هنگام دکلمه گویی اشعار و متن دروس فارسی (کد ۲۲، ۱۸)، پرورش ظرفیت‌های تخیلی کودکان با موسیقی پس زمینه‌ای (کد ۲۰)، بهبود همبستگی عاطفی به هنگام استفاده از موسیقی بی‌کلام و آهنگ‌های ساده (کد ۱۷)، استفاده از موسیقی بی‌کلام در فعالیت‌های آزاد و به هنگام اوقات فراغت (کد ۱۷)، بهبود ارتباط با آگاهی و نیت نویسندگان و کشف بهتر مضمون دروس با کمک موسیقی بی‌کلام در هنگام مطالعه‌ی شعرهای حماسی و سایر آثار هنری (کد ۲۲، ۱۸، ۷)	استفاده از موسیقی بی‌کلام به عنوان پس زمینه‌ی اشعار، متن و دروس فارسی	

بر این اساس مطابق جدول ۳، فعالیت‌های یادگیری در آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تأکید بر موسیقی در سیزده مضامین فرعی یادگیری فارسی توأم با تجربه، خلق و عمل کردن فراگیران، یادگیری گروهی و استفاده از هم‌آموزی، یادگیری اشعار کتاب فارسی با استفاده از آواز خوانی، استفاده از روش‌های ایفای نقش، اجرای نمایش و حرکات نمایشی توأم با موسیقی در یادگیری دروس فارسی، یادگیری با اجرا و رویکرد نوازندگی، یادگیری با استفاده از قصه خوانی موزیکال دروس فارسی، استفاده از طراحی، نقاشی و خوشنویسی در یادگیری دروس فارسی، تعامل حسنه و ارتباط سازنده بین معلم و فراگیر و ایجاد علاقه و جذب فراگیران، یادگیری منعطف با استفاده از بدیعه پردازی، بداهه نوازی و بداهه خوانی دروس فارسی، ایجاد سکوت هستی شناسانه، گوش دادن فعال، تفکر و تأمل در اشعار، متن و دروس فارسی، ایجاد تلفیق در استفاده و اجرای هنرهای متعدد و متفاوت آموزشی،

یادگیری فارسی با استفاده از هنر و موسیقی به صورت بازی و فعالیت لذت بخش، استفاده از موسیقی بی کلام به عنوان پس زمینه اشعار، متن و دروس فارسی و همچنین تعداد زیادی مضامین پایه دسته بندی شدند. با توجه به استنتاج های به دست آمده از نتایج پژوهش های نمونه مورد بررسی به منظور پاسخ به سوال پژوهش، محتوای آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی در جدول ۴ آورده شده است.

جدول شماره ۴: مضامین اصلی، فرعی و پایه ی محتوای آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مضامین پایه
محتوای آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی	ایجاد تنوع و انعطاف پذیری در محتوا و مواد آموزشی فارسی	استفاده از کتاب هایی با ضمیمه و همراهی صوتی (کد ۱۴، ۱۷)، محتوای آموزش هنر و تولید هنری فرایند واکنش به مشاهدات و تجربیات آنی و لحظه ای فراگیران (کد ۴۰)، خلق محتوای هنری به طور فکوره (کد ۱۰)، کاربست رویکرد دانش محوری بر پایه ی خلاقیت و انعطاف پذیری در محتوای آموزشی (کد ۱۰، ۴۰)، تسهیل یادگیری با وسایل متنوع کمک آموزشی بصری واژگان و دستور زبان (کد ۲۹)، بهبود حواس چندگانه و فرآیندهای شناختی با رسانه های متنوع آموزشی (کد ۲۹)، افزایش حفظ واژگان و یادگیری دستور زبان با تنوع در ابزار و محتوای کمک آموزشی بصری، مانند پوسترها، کتاب های بدون کلام و تمرین های طراحی (کد ۲۹)، پتانسیل یادگیری فراوان با ابزارهای دیجیتال متنوع (کد ۲۹)
	هماهنگی محتوای آموزشی و اهداف فارسی	مرتبط بودن محتوای آهنگ ها و نغمه ها با محتوای مورد بحث (کد ۱۵)، وحدت و توالی منطقی محتوا در رسیدن به اهداف آموزشی (کد ۱۴)، انعطاف پذیری محتوای آموزشی ضمن انعکاس دقیق اهداف آموزشی (کد ۳۸)، پیوستگی و هماهنگی اصول تربیت زیبایی شناسی در محتوا و فرم با توجه به اهداف آموزشی (کد ۱، ۳۵)
	توجه به جنبه های زیبایی شناختی محتوای آموزش فارسی	توجه به جنبه های زیبایی شناختی در تدوین و اجرای محتوا (کد ۳۸، ۴۰)، طراحی گرافیکی جذاب (کد ۳۵)، ایجاد تنوع بصری در محتوای آموزشی (کد ۲۹)، سادگی و قابلیت فهم بالا محتوا در عین زیبایی آن (کد ۳۸)، رعایت هارمونی و تقارن در محتوا (کد ۲۹)
	استفاده از انواع فرم های محتوا	استفاده از انواع فرم های ادبی، فرم نمایشی، فرم تجسمی، فرم ترسیمی/بصری و فرم صوتی (کد ۱۴، ۳۵، ۳۸)، جذابیت هدف های آموزشی از طریق ملموس سازی، محسوس سازی و ایجاد تنوع در محتوا (کد ۳۵)
	استفاده از عناصر طبیعی و محیطی در آموزش فارسی	استفاده از عناصر طبیعت به عنوان منبع الهام و آفرینش هنری (کد ۳۵)، طراحی و ساخت آثار هنری با استفاده از عناصر محیطی فراگیران (کد ۱۱، ۱۲، ۲۵)، استفاده از ایده ها و موضوعات مورد علاقه دانش آموزان در آموزش با رویکرد تلفیقی (کد ۲۹)، ایجاد و ساخت محتوای آموزشی بر اساس تجربیات و احساسات شخصی فراگیران (کد ۲۹)، استفاده از عناصر محیطی و نگاه طبیعت گرایانه به فرایند آموزش (کد ۱۳، ۲۶، ۳۵، ۳۸)
	استفاده از سازهای متنوع و ساده در یادگیری اشعار و دروس فارسی	استفاده از سازهای کوبه ای از جمله طبل ها و زایلوفون ها برای هدایت فعالیت های ریتمیک در محیط آموزشی (کد ۱۴، ۱۶، ۳۵)، استفاده از انواع سازهای ساده ی کودکان و آموزشی در تدریس اشعار و دروس فارسی (کد ۱۶، ۲۱، ۲۳، ۲۷، ۲۸، ۲۳)
	استفاده از محتواهای آموزش با پلتفرم های مبتنی بر هوش	توانمندسازی دانش آموزان، مربیان با هوش مصنوعی مولد برای تولید محتوا (کد ۲۹، ۳۰)، استفاده از هوش مصنوعی در طراحی و بیان هنری محتوای درسی تلفیقی (کد ۲۰، ۳۰)، شبیه سازی سناریوهای هنری و دنیای واقعی با پلتفرم های مبتنی بر هوش مصنوعی (کد ۳۰)، تولید ایده های نو و متنوع هنری از طریق وبگاه های آموزشی و به کارگیری هوش

مصنوعی (کد ۲۹، ۳۰)، گسترش بیان رسانه‌ای دیجیتال و فعال کردن اشکال متنوع هنری از طریق وب گاه‌های آموزشی (کد ۳۰)، استفاده از هوش مصنوعی در تکالیف نوشتاری و پروژه محور دانش آموزان (کد ۳۰)	وب گاه‌های آموزشی و	مصنوعی
حمایت محتوا از توسعه دید جهانی و مسائل بین المللی (کد ۳۵)، توجه به مسائل زیست محیطی جهان (کد ۳۸)، توجه به دغدغه‌های بین المللی و بین فرهنگی (کد ۳۸)، کاربست استانداردهای فراملی در تدوین محتوا برنامه‌های درسی هنری (کد ۴۰)	توجه به مسائل و دغدغه‌های بین المللی در تدوین محتوای آموزشی	
استفاده از داستان‌ها و نغمه‌های ایرانی- اسلامی (کد ۳۵)، توجه به عناصر فرهنگ عامه (کد ۳۵)، انواع موسیقی سنتی مطابق با منطقه بومی فرد یادگیرنده (کد ۳۶)، ارائه‌ی محتوا مبتنی بر ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی (کد ۳۸)، توجه به آموزه‌های هنر اسلامی در راستای تدوین محتوا (کد ۴۰)، کاربست استانداردهای ملی در تدوین محتوا برنامه‌های درسی هنری (کد ۴۰)، توجه به هنرهای بومی و مفاخر فرهنگی و هنری (کد ۴۱)	استفاده از محتوایی متناسب با فرهنگ ملی اسلامی- ایرانی	

بر اساس جدول ۴، محتوای آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی در نه مضامین فرعی ایجاد تنوع و انعطاف پذیری در محتوا و مواد آموزشی فارسی، هماهنگی محتوای آموزشی و اهداف فارسی، توجه به جنبه‌های زیبایی شناختی محتوای آموزش فارسی، استفاده از انواع فرم‌های محتوا، استفاده از عناصر طبیعی و محتوای محیطی در آموزش فارسی، استفاده از سازه‌های متنوع و ساده در یادگیری اشعار و دروس فارسی، استفاده از محتواهای آموزش با پلتفرم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی و وب‌گاه‌های آموزشی، توجه به مسائل و دغدغه‌های بین المللی در تدوین محتوای آموزشی، استفاده از محتوایی متناسب با فرهنگ ملی اسلامی- ایرانی و همچنین تعداد زیادی مضامین پایه دسته‌بندی شدند. با توجه به استنتاج‌های به دست آمده از نتایج پژوهش‌های نمونه مورد بررسی به منظور پاسخ به سوال پژوهش، ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی در جدول ۵ آورده شده است.

جدول شماره ۵: مضامین اصلی، فرعی و پایه‌ی ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مضامین پایه
ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی	ارزشیابی کیفی- توصیفی	استفاده از رویکرد کیفی- توصیفی در ارزشیابی (کد ۳۵)، توجه و ارزشیابی انتقادی نسبت به آثار هنری هم‌تایان (کد ۳۸)، فرایندمداری، تنوع روش‌ها و ابزارهای ارزشیابی، مداومت و عینیت (کد ۹، ۴۰)، توجه توأم به عینیت گرایی و ذهنیت گرایی در ارزشیابی (کد ۴۱، ۹) ایجاد زمینه‌های لازم برای استفاده از ابزارهای گوناگون (کد ۳۸)، ارزشیابی همه جوانب وجودی شاگرد (کد ۹)،
	ارزشیابی تکررگرایانه‌ی چندبعدی و همه جانبه فراگیران	تلاش برای مشخص کردن قابلیت‌های هنری شاگردان در ابعاد شناختی عاطفی و مهارتی (کد ۴۱)، سنجش تفکر، عقاید و هیجانات توأم با عملکرد فراگیران (کد ۴۰)، استفاده از ارزشیابی تکررگرایانه به صورت یک رویکرد عملی و با فشرده‌سازی اطلاعات در ارزیابی‌های کوتاه مدت به صورت مکرر با روش‌های متنوع ارزیابی (کد ۳۲)، استفاده از فرایند منعطف و باز در ارزشیابی فراگیران (کد ۳۲)
	ارزشیابی مبتنی بر نتایج	ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (کد ۳۵)، ارزشیابی هدف‌های جزئی و عینی (کد ۳۹)، آزمون‌های عملکردی و آزمون‌های مداد کاغذی (کد ۹)، ارزیابی بر اساس

پوشه کار دانش آموزان (کد ۹)، ثبت شواهد نظامدار و سازمان یافته‌ی فعالیت‌های دانش آموزان (کد ۴۱)		
ارزشیابی توسط همتایان	ارزشیابی توسط همتایان (کد ۳۷)، نقد و تحلیل آثار توسط همتایان (کد ۳۴، ۳۹)، بحث و تبادل نظر در مورد فرآیند و نتایج حاصل از فعالیت‌های هنری (کد ۴۱)، ایجاد فرصت‌های معناداری برای خودارزیابی و ارزیابی همسالان با استفاده از دانش خود یادگیرندگان (کد ۳۴)	
ارزشیابی تکوینی و مبتنی بر اصلاح و بهبود عملکرد فراگیران	ارزشیابی در جهت بهبود یادگیری فراگیران (کد ۹)، بازخورد سریع و متنوع باهدف اصلاح و مشارکت فراگیران در ارزشیابی (کد ۳۹)، ارزیابی مستمر، مداوم و پویای فراگیران (کد ۳۳)	
ارزشیابی مبتنی بر کارهای گروهی و پروژه محور	انجام ارزشیابی به صورت گروهی (کد ۳۹)، ارزیابی در اجرای فعالیت‌های هنری در گروه‌های کاری فعال و به صورت گروهی (کد ۴۱)، ارائه‌ی فعالیت‌ها و پروژه‌ها به صورت گروهی و ارزیابی بر اساس کار گروه (کد ۴۰)، استفاده از طیف گسترده‌ای از زیرپروژه‌ها تحت عنوان ارزشیابی کثرت گرایانه (کد ۳۱)	
خود ارزیابی	مسئول و پاسخگو بودن نسبت به عملکرد خود (کد ۳۴، ۳۵)، خود ارزیابی و خودسنجی (کد ۳۲، ۳۴، ۳۹)، قضاوت و ارزشیابی دانش آموزان نسبت به فعالیت‌ها یا محصول هنری تولید شده خود (کد ۴۱)	
ارزشیابی مبتنی بر مشاهده	استفاده از چک لیست مشاهده رفتار در ارزیابی تخصصی فراگیران (کد ۳۷)، مشاهده‌ی رفتار و عملکرد فراگیران و تحلیل دقیق آنها (کد ۳۹، ۴۱) ارزیابی فرایند یادگیری فراگیران به صورت مداوم، دقیق و گام به گام به صورت مشاهده تاملی (کد ۳۴)	
ارزشیابی مبنی بر خبرگی آموزشی	توجه به نحوه درگیر شدن فراگیران با موضوعات هنری و ظرافت‌های هنری (کد ۹)، ارزشیابی از طریق قضاوت‌های تخصصی آثار هنری فراگیران (کد ۹)، ارزشیابی برنامه درسی هنر به روش خبرگی و نقادی تربیتی (کد ۴۱)	
ارزشیابی زیباشناختی	توجه به بعد زیبایی شناسی آثار دانش آموزان در ارزشیابی آن (کد ۳۵)، ارزشیابی قابلیت‌های هنری و زیباشناسی شاگردان (کد ۹)، تحلیل احساسات و تاثیرات (کد ۴۱)، بررسی دقیق ویژگی‌های فرم، ترکیب، مفهوم و پیام آثار (کد ۹)	
ارزشیابی اخلاقی و رفتاری	توجه معلمان به ملاحظات ارزشی و عوامل فرهنگی غالب (کد ۳۵)، ارزشیابی منطبق بر روحیات و اخلاق (کد ۳۴، ۳۵، ۳۸)، ارزشیابی میزان جنبه‌های اخلاقی و رفتاری مانند عزت نفس و هویت (کد ۳۰، ۴۱)	

بر اساس جدول ۵، ارزشیابی آموزش فارسی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی در یازده مضامین فرعی ارزشیابی کیفی-توصیفی، ارزشیابی تکثرگرایانه‌ی چندبعدی و همه جانبه فراگیران، ارزشیابی مبتنی بر نتایج، ارزشیابی توسط همتایان، ارزشیابی تکوینی و مبتنی بر اصلاح و بهبود عملکرد فراگیران، ارزشیابی مبتنی بر کارهای گروهی و پروژه محور، خود ارزیابی، ارزشیابی مبتنی بر مشاهده، ارزشیابی مبنی بر خبرگی آموزشی، ارزشیابی زیباشناختی، ارزشیابی اخلاقی و رفتاری و همچنین تعداد زیادی مضامین پایه دسته‌بندی شدند. در شکل شماره ۲، الگوی آموزش فارسی با رویکرد زیباشناختی و با تاکید بر موسیقی نگارش گشته است. در این شکل اهداف آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی، فعالیت‌های یادگیری آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی، محتوای آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی، ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی به صورت جامع بیان شده است.

آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناختی و با تاکید بر موسیقی

ارزشیابی آموزش فارسی دوره
ابتدایی با رویکرد زیبایی
شناختی و با تاکید بر موسیقی

محتوای آموزش فارسی دوره
ابتدایی با رویکرد زیبایی
شناختی و با تاکید بر موسیقی

فعالیت‌های یادگیری آموزش فارسی
دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی
شناختی و با تاکید بر موسیقی

اهداف آموزش فارسی دوره
ابتدایی با رویکرد زیبایی
شناختی و با تاکید بر موسیقی

- ارزشیابی کیفی- توصیفی
- ارزشیابی تکثرگرایانه‌ی چندبعدی و همه جانبه فراگیران
- ارزشیابی مبتنی بر نتایج ارزشیابی توسط همتایان
- ارزشیابی تکوینی و مبتنی بر اصلاح

- ایجاد تنوع و انعطاف پذیری در محتوا و مواد آموزشی فارسی
- هماهنگی محتوای آموزشی و اهداف فارسی
- توجه به جنبه‌های زیبایی شناختی محتوای آموزش فارسی

- یادگیری فارسی توأم با تجربه، خلق و عمل کردن فراگیران
- یادگیری گروهی و استفاده از هم آموزی
- یادگیری اشعار کتاب فارسی با استفاده از آواز خوانی

- رشد و پرورش زیباشناسی به عنوان یکی از ظرفیت‌های بالقوه و فطری دانش آموزان
- رشد و پرورش تجارب و ادراکات زیباشناسانه درس فارسی
- رشد و پرورش ابعاد مختلف شخصیتی، عاطفی و هیجانی فراگیران

بحث و نتیجه‌گیری شکل شماره ۲: الگوی آموزش فارسی با رویکرد زیباشناختی و با تاکید بر موسیقی

پژوهش حاضر با هدف واکاوی و شناسایی اهداف، فعالیت‌های یادگیری، محتوا و ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیباشناسی و با تاکید بر موسیقی انجام گرفت. یافته‌های حاصل از سنتز پژوهی در قالب ۴ مضمون اصلی و ۴۷ مضمون فرعی (۱۴ مضمون فرعی اهداف آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی، ۱۴ مضمون فرعی فعالیت‌های یادگیری آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی، ۹ مضمون فرعی محتوای آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی و ۱۰ مضمون فرعی ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی) و تعداد کثیری مضامین پایه طبقه بندی شد.

مضامین فرعی اهداف آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی شامل رشد و پرورش زیباشناسی به عنوان یکی از ظرفیت‌های بالقوه و فطری دانش آموزان، رشد و پرورش تجارب و ادراکات زیباشناسانه درس فارسی، رشد و پرورش ابعاد مختلف شخصیتی، عاطفی و هوشی فراگیران، رشد و پرورش تربیت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان، رشد و پرورش تفکر منطقی، انتقادی و حل مسئله در فراگیران، رشد و پرورش خلاقیت و تخیل در فراگیران فارسی، رشد و پرورش ادراکات شناختی فراگیران فارسی، رشد و پرورش زبان آموزی و مهارت‌های زبانی فراگیران درس فارسی، رشد و پرورش انعطاف پذیری شناختی و تاب آوری تحصیلی فراگیران، کاهش اضطراب و استرس مزمّن فراگیران، فرایند ساختن گرایي در یادگیری واژگان، عبارات، اشعار و جملات زبان فارسی، توسعه‌ی یادگیری پویا، زمینه‌ای و توجه به محیط یادگیرندگان از طریق هنر و موسیقی، ایجاد علاقه، انگیزه و اشتیاق به یادگیری ادبیات و زبان فارسی، رشد و پرورش حافظه و سازماندهی و پایداری بهتر اطلاعات، اشعار، عبارات و لغات، رشد و پرورش ابعاد اخلاقی و معنوی فراگیران فارسی می‌باشد.

مضامین فرعی فعالیت‌های یادگیری آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی شامل یادگیری فارسی توأم با تجربه، خلق و عمل کردن فراگیران، یادگیری گروهی و استفاده از هم آموزی، یادگیری اشعار کتاب فارسی با استفاده از آواز خوانی، استفاده از روش‌های ایفای نقش، اجرای نمایش و حرکات نمایشی توأم با موسیقی در یادگیری دروس فارسی، یادگیری با اجرا و رویکرد نوازندگی، یادگیری با استفاده از قصه خوانی موزیکال دروس فارسی، استفاده از طراحی، نقاشی و خوشنویسی در یادگیری دروس فارسی، تعامل حسنه و ارتباط سازنده بین معلم و فراگیر و ایجاد علاقه و جذب فراگیران، یادگیری منعطف با استفاده از بدیعه پردازی، بداهه نوازی و بداهه خوانی دروس فارسی، ایجاد سکوت هستی شناسانه، گوش دادن فعال، تفکر و تأمل در اشعار، متن و دروس فارسی، ایجاد تلفیق در استفاده و اجرای هنرهای متعدد و متفاوت آموزشی، یادگیری فارسی با استفاده از هنر و موسیقی به صورت بازی و فعالیت لذت بخش، استفاده از موسیقی بی‌کلام به عنوان پس زمینه‌ی اشعار، متن و دروس فارسی می‌باشد.

مضامین فرعی محتوای آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی شامل ایجاد تنوع و انعطاف پذیری در محتوا و مواد آموزشی فارسی، هماهنگی محتوای آموزشی و اهداف فارسی، توجه به جنبه‌های زیبایی شناختی محتوای آموزش فارسی، استفاده از انواع فرم‌های محتوا، استفاده از عناصر طبیعی و محتوای محیطی در آموزش فارسی، استفاده از سازه‌های متنوع و ساده در یادگیری اشعار و دروس فارسی، استفاده از محتوای آموزش با پلتفرم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی و وب‌گاه‌های آموزشی، توجه به مسائل و دغدغه‌های بین‌المللی در تدوین محتوای آموزشی، استفاده از محتوایی متناسب با فرهنگ ملی اسلامی-ایرانی می‌باشد.

مضامین فرعی ارزشیابی آموزش فارسی دوره ابتدایی با رویکرد زیبایی شناختی و با تاکید بر موسیقی شامل ارزشیابی کیفی-توصیفی، ارزشیابی تکثرگرایانه‌ی چندبعدی و همه جانبه فراگیران، ارزشیابی مبتنی بر نتایج، ارزشیابی توسط همتایان، ارزشیابی تکوینی و مبتنی بر اصلاح و بهبود عملکرد فراگیران، ارزشیابی مبتنی بر کارهای گروهی و پروژه محور، خود ارزیابی، ارزشیابی مبتنی بر مشاهده، ارزشیابی مبنی بر خبرگی آموزشی، ارزشیابی زیباشناختی، ارزشیابی اخلاقی و رفتاری می‌باشد. نتایج این یافته اگر چه به خاطر فقدان پژوهش‌ها با خلا پژوهشی روبرو است اما به طور غیر مستقیم با برخی پژوهش‌ها نظیر فرهادی پور و همکاران (۱۴۰۳)، سعیدی (۱۴۰۳)، تجری و شادمهر (۱۴۰۳)، خادمیان و همکاران (۱۴۰۲)، بهمنی (۱۴۰۱)، مزین و فرهادی‌نسب (۱۴۰۰)، عابدینی و رضایی (۱۴۰۰)، صیرفی و همکاران (۱۳۹۹)، کارگذار و همکاران (۱۳۹۸)، قاسم تبار و همکاران (۱۳۹۰)، طهماسب‌زاده و علم الهدی

(۱۳۹۴)، کانتلا^۱ (۲۰۲۰) کاسویا و همکاران (۲۰۲۰)، کاویتا و همکاران (۲۰۱۹)، ناواگاره (۲۰۱۹)، شن و همکاران (۲۰۱۹)، لی و همکاران (۲۰۱۸)، هالورسون (۲۰۱۳) همسو و هماهنگ است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که کولیر^۲ و همکاران (۲۰۱۸) نوعی رویکرد زیباشناختی به آموزش را توصیف می‌کنند که در آن آموزگاران در ایجاد اخلاق مراقبت در دانش آموزان و ارتقای احساس مسئولیت اجتماعی آنها را حمایت می‌کنند. آنان دیدگاهی متفکرانه و هنری از آموزش ارائه می‌دهند. از نظر آنان آموزش با رویکرد هنر فرصتی برای دانش آموزان فراهم می‌کند تا تأمل و درکی عمیق‌تر از موضوعات مختلف تدریس داشته باشند و ایده‌های خود را شکل دهند و برای ابراز و بیان ایده‌های خود، روش‌هایی متفاوت را کشف کنند. فتحی و اجارگاه (۱۳۹۵) در این مورد خاطر نشان می‌کند که پرورش ادراکات و تفکر از نتایج کار هنری با رسانه‌ها و وسایلی چون نقاشی، سفالگری، موزیک، گفتار و نوشتار و حرکات بدنی است. ریچارت^۳ و همکاران (۲۰۱۸) به کاربرست موسیقی در آموزش برای همه‌ی فراگیران و یادگیرندگان اعتقاد دارد. به بیان او موسیقی می‌تواند در بهبود یادگیری فراگیران مفید واقع شود. موسیقی در آموزش مطالب سخت و دشوار که یادگیری آنها برای یادگیرندگان کسل کننده و خسته کننده است، فرایند یادگیری را تسهیل می‌کند و بسیار تأثیرگذار است (شریف‌زاده، ۱۳۹۶). آموزش با رویکرد هنری و موسیقایی بر جنبه‌های گوناگون هوش و یادگیری در کودکان از جمله بر تحول شناختی (کاسویا و همکاران، ۲۰۲۰؛ وانگ^۴، ۲۰۱۵؛ شلنبرگ^۵، ۲۰۱۱؛ نویل^۶ و همکاران، ۲۰۰۸؛ دسپوزیتو^۷، ۲۰۰۸) بر حافظه (کاویتا و همکاران، ۲۰۱۹؛ ناواگاره، ۲۰۱۹؛ جورج و کوخ^۸، ۲۰۱۱)؛ بر توانایی خواندن (لی و همکاران، ۲۰۱۸) و بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (کاویتا و همکاران، ۲۰۱۹) تأثیر گذار می‌باشد. ویسی و اخلاص‌پور (۱۴۰۳) به این نتیجه رسیدند که توجه به ابعاد هنری و زیبایی شناسی در تدریس و یادگیری، می‌تواند این فعالیت را جذاب و هیجان انگیز سازد و اثرگذاری آن را بر مخاطبان خاص خود (دانش آموزان) بیشتر کند و موجب توسعه‌ی باورهای زیباشناختی آنان گردد. خادمیان و همکاران (۱۴۰۲) به این نتیجه رسیدند که گروه دریافت کننده روش انیمیشن داستانی در مرحله پس آزمون نسبت به گروه گواه افزایش معناداری در انگیزش و یادگیری درس فارسی نشان دادند. بدین معنا که استفاده از انیمیشن داستانی در بهبود انگیزش تحصیلی و یادگیری مؤثر بوده است. بهمنی (۱۴۰۱) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر آموزش فارسی با روش تدریس قصه‌گویی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره‌ی ابتدایی» به این نتیجه رسیدند که بین دانش آموزانی که با روش تدریس قصه‌گویی آموزش دیده‌اند با دانش آموزانی که با این روش آموزش ندیده‌اند در میزان پیشرفت تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد. مزین و فرهادی نسب (۱۴۰۰) در پژوهش «بررسی تأثیر روش قصه‌گویی بر افزایش یادگیری حروف الفبا در دانش آموزان کلاس اول ابتدایی» معتقدند که مهارت قصه‌گویی می‌تواند بیش از یک سرگرمی باشد و برای تربیت کودکانمان به ما یاری رساند. عابدینی و رضایی (۱۴۰۰) نشان دادند که آموزش با رویکرد تربیت هنری باعث افزایش علاقه به درس هنر در دانش آموزان شده و همچنین تأثیر معناداری در عشق به یادگیری آنان داشته است. یافته‌های طهماسب‌زاده و علم الهدی (۱۳۹۴) نشان می‌دهد که آموزش و تربیت زیبایی شناختی به عنوان یک رهیافت جامع برای نظام آموزشی مطرح است. حاکم ساختن چنین رهیافتی دارای پیامدهایی از قبیل تغییر سیاست‌ها در هدف گذاری، روش‌های تدریس؛

¹ Cannatella

² collier

³ Reichert

⁴ Wang

⁵ Schelenberg

⁶ Neville

⁷ Dssposito

⁸ George & coch

محتوا و ارزشیابی است. قاسم تبار و همکاران (۱۴۰۳) در آموزش با رویکرد هنری بر ساخت موسیقی و آموزش عمل محور، توجه بر بافت و جنبه‌های فرهنگی در آموزش، تاکید بر تجربه و خوشی (شیفتگی) کودکان در هنگام انجام فعالیت‌های هنری، تاکید بر ارزشیابی از عملکرد و اجرای کودکان به جای پاسخ‌های کلامی آنها و همچنین ارزشیابی تکوینی به جای پایانی (فرایند به جای نتیجه و محصول) تاکید دارند. با توجه به یافته‌ها و محدودیت‌های پژوهش حاضر، پیشنهادات ذیل ارائه می‌گردد:

- در تدوین برنامه درسی فارسی دوره‌ی ابتدایی، بعد هنری و زیباشناسی عناصر مورد توجه دست اندرکاران تعلیم و تربیت قرار گیرد.

- در دوره‌های ضمن خدمت دبیران و آموزش معلمان، به منظور بهره‌مندی آنان از رویکرد هنری آموزش، واحدهای یادگیری آموزش با رویکرد هنر و موسیقی مورد توجه دست اندرکاران آموزش و پرورش و مراکز تربیت معلم قرار گیرد.

- به منظور اثر بخشی بهتر آموزش فارسی با رویکرد هنری می‌توان از تلفیق مجموعه‌ای از هنرها با توجه به شرایط و امکانات آموزشی و آموزشی‌گاه‌های استفاده نمود.

- به منظور یادگیری بهتر و عمیق‌تر واژگان، اشعار و جملات فارسی دوره ابتدایی می‌توان از آوازخوانی، قصه خوانی، دکلمه گویی و اجرای نمایش موزیکال استفاده نمود.

- در تدوین و تولید محتوای آموزش فارسی رعایت اصل زیباشناسی، تنوع و تکثر، تناسب با اهداف آموزشی و فرهنگی و انعطاف پذیری در ارائه‌ی محتوا رعایت گردد.

- در تولیدات محتوای هنری - تلفیقی می‌توان از پلت فرم‌های هوش مصنوعی، فیلم‌های کمک آموزشی و فایل‌های موسیقی ساخته شده و موجود در وب‌گاه‌های معتبر آموزشی استفاده نمود.

- به منظور پرورش خلاقیت و تخیل در فراگیران فارسی می‌توان از ذوق هنری، تجارب محیطی و آثار هنری خود فراگیران، بداهه خوانی و بدیعه پردازی آنها استفاده نمود.

- از موسیقی بی‌کلام می‌توان برای مدیریت بهتر کلاس درس، حفظ آرامش درونی دانش‌آموزان، ایجاد انگیزه و ترغیب احساسات فراگیران و منبعی برای الهام فعالیت‌های هنری و تلفیقی دانش‌آموزان استفاده نمود.

- به منظور جذابیت کلاس درس فارسی و ایجاد یادگیری سازنده‌گرایی می‌توان از موسیقی و هنر به عنوان بازی و سرگرمی برای فراگیران استفاده کرد.

- به منظور ارزشیابی بهتر فراگیران درس فارسی دوره ابتدایی با رویکرد هنر می‌توان از خود ارزیابی فراگیران، ارزیابی توسط همتایان، ارزشیابی مبتنی بر فرایند، مشاهده تاملی، تحلیل و نقد آثار خلق شده‌ی هنری، ارزشیابی گروهی و پروژه محور استفاده نمود.

- آقایی، نوید. (۱۴۰۲، ۲ آبان). شیوه‌های جدید در تدریس ادبیات فارسی دوره ابتدایی [مقاله ارائه شده در کنفرانس]. دهمین کنفرانس بین‌المللی زبان، ادبیات، تاریخ و تمدن، تهران، ایران. <https://civilica.com/doc/1787301>
- امیری، مجید، و موسوی، ستاره. (۱۴۰۱). تبیین و بررسی نشانگرهای نوآوری محتوای برنامه‌های درسی هنر مدارس. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۱۱(۱)، ۱۶۹-۱۹۲. https://journals.cfu.ac.ir/article_2195.html
- اعظمی، محمود، و جعفری، علیرضا. (۱۳۹۷). نقش بازی در پیشرفت تحصیلی (زبان‌آموزی) دانش‌آموزان پایه سوم ابتدایی شهر تهران. *مجله علوم رفتاری*، ۱(۲)، ۱-۲۲. <https://sid.ir/paper/190426/fa>
- بهزادی، شکوفه، و نیکان، محمود. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر طرح خوانا بر پیشرفت درس فارسی دانش‌آموزان پسر پایه دوم ابتدایی شهر گنبد کاووس. *مجله رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان‌ها*، ۲(۳)، ۳۵-۴۷. <https://doi.org/10.22034/esbam.2023.411257.1032>
- بامری، خیرالله، مومنی، حسین، زیرک، مهدی، و عجم، علی‌اکبر. (۱۴۰۱). طراحی الگوی ارزشیابی برنامه درسی دوره ابتدایی با محوریت تصویرسازی کتاب‌ها مطابق با معیارهای هنر اسلامی. *نشریه مطالعات هنرهای اسلامی*، ۱۹(۴۷)، ۵۹-۶۹. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.1735708.1401.19.47.1.9>
- بهمنی، زری. (۱۴۰۱، ۳۱ خرداد). بررسی تأثیر آموزش فارسی با روش تدریس قصه‌گویی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره ابتدایی [مقاله ارائه شده در کنفرانس]. چهارمین همایش ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روان‌شناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم، میناب، ایران. <https://civilica.com/doc/1527355>
- تجری، طیبه، و پاکزاد، شادمهر. (۱۴۰۳). طراحی برنامه درسی آموزش فارسی مبتنی بر رویکرد قصه‌گویی در دوره ابتدایی. *پژوهش و نوآوری در آموزش ابتدایی*، ۶(۱)، ۷۸-۹۵. <https://doi.org/10.48310/reek.2024.16502.1316>
- توکلی‌ثمرین، مینا، خادمی، حمیده، و عالی، آمنه. (۱۴۰۳). اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی مبتنی بر رویکرد هنری دیسپلین‌محور بر بهبود شایستگی هیجانی-اجتماعی و سازگاری با مدرسه در دانش‌آموزان دوره ابتدایی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۶(۱)، ۳۱-۶۰. <https://doi.org/10.22099/jsli.2024.7616>
- خادمیان‌وامرزانی، هانیه، مهدوی‌نسب، یوسف، محمدحسینی، نسرین، و ترابی، سیدسعید. (۱۴۰۲). تأثیر روش انیمیشن داستانی بر انگیزش تحصیلی و یادگیری درس فارسی دانش‌آموزان. *فناوری‌های آموزشی در یادگیری*، ۶(۲۲)، ۱۴۰-۱۶۰. <https://doi.org/10.22054/jti.2024.75774.1399>
- زارعی، شکوه، و رئیسی، احسان. (۱۴۰۱). الگوی به‌کارگیری موسیقی شعر در فرایند فراگیری زبان فارسی. *پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان*، ۱۱(۱)، ۱۹۵-۲۱۷. <https://doi.org/10.30479/jtpsol.2023.18144.1623>

زارعی، عباس، قربان‌پور، حسین، و باقری، سمیه. (۱۴۰۰). مقایسه میزان توجه به ساحت‌های شش‌گانه تربیت در کتاب‌های فارسی دوره ابتدایی قبل و بعد از اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. *مطالعات برنامه درسی*، ۱۶ (۶۲)، ۱۷۹-۱۹۶.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17354986.1400.16.62.7.2>

داوری، فائزه، و داروئی، پرینا. (۱۴۰۲). تأثیر بسته آموزش هنر دیسپلین‌محور بر افزایش درک زیبایی‌شناسی کودکان ۷ تا ۹ سال. *نشریه علمی باغ نظر*، ۲۰ (۱۲۳)، ۶۷-۸۰. <https://doi.org/10.22034/bagh.2023.343299.5203>

درتاج، فریبرز. (۱۳۹۲). مقایسه تأثیر دو روش تدریس بازی‌محور و سنتی، در مورد انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در ریاضیات. *مجله روان‌شناسی مدرسه*، ۲ (۴)، ۶۲-۸۰. https://jss.uma.ac.ir/article_4.html

داداش‌زاده، سپیده، و پیرخانفی، علیرضا. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی استفاده از روش‌های قصه‌گویی بر افزایش هوش اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع چهارم و پنجم ابتدایی در سال ۱۳۹۰-۹۱. *نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی*، ۸ (۲۹)، ۲۹-۳۱. <https://sanad.iau.ir/journal/jinev/Article/518679?jid=518679>

دهقانی، بابک، و عماره، نسیم. (۱۳۹۷). ارزیابی میزان یادگیری دروس ابتدایی در روش‌های نوین تدریس به جای روش‌های سنتی و معلم‌محور با نگاهی بر هنر نمایش و موسیقی. *دوماهنما علمی تخصصی پژوهش در هنر و علوم انسانی*، ۹ (۵)، ۵۳-۶۴. <http://rahs.ir/post.aspx?id=530>

سیدکلان، محمد، و حسین‌زاده، رزا. (۱۴۰۱). تلفیق هنر با آموزش علوم تجربی در دوره ابتدایی با رویکرد ارزشیابی. *فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی*، ۱ (۱)، ۷۰-۸۳. <https://doi.org/10.48310/jcdr.2022.2320>

سعیدی، مهدی. (۱۴۰۳). هنر و زیبایی‌شناسی در مدرسه: رهاورد دیدگاه رودلف اشتاینر در مدارس والدورف. *فصلنامه آموزش پژوهش‌های نوین*، ۱۰ (۳۸)، ۴۲-۵۳. <https://iranjournals.nlai.ir/handle/123456789/1156377>

شعاعی، مالک. (۱۴۰۱). نگاهی تحلیلی به اشعار کتاب‌های فارسی دوره ابتدایی. *پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی*، ۲۲ (۹)، ۱۱۳-۱۳۹. <https://doi.org/10.30465/crtls.2022.33939.2066>

شرفی، حسن. (۱۳۸۶). آموزش هنر متناسب با فعالیت‌های زیباشناسانه، تولید هنری و مفاهیم وابسته. *نشریه هنرهای زیبا*، ۳۲ (۳۲)، ۸۱-۹۲. https://jhz.ut.ac.ir/article_18861.html

شرفی، حسن. (۱۳۹۰). امکان کاربرد رویکرد تلفیق تولید هنری و مفاهیم علوم تجربی در آموزش هنر. *فصلنامه نوآوری‌های آموزشی*، ۱۰ (۳)، ۱۱۹-۱۴۹. https://noavaryedu.oerp.ir/article_78956.html?lang=en

شریف‌زاده، حکیمه‌سادات، باعزت، فرشته، و جلالیان‌راد، فرشته. (۱۳۹۵). تأثیر روش تدریس مبتنی بر زیبایی‌شناسی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی. *فصلنامه اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۱۲ (۳)، ۱۸۳-۲۰۰. <https://doi.org/10.22051/JONTOE.2016.2552>

صیرفی، حبیب‌الله، قهرمانی، جعفر، و طهماسب‌زاده‌شیخ‌لار، داود. (۱۴۰۰). طراحی و اعتبارسنجی الگوی مطلوب برنامه درسی آموزش موسیقی. *فصلنامه مطالعات برنامه درسی ایران*، ۱۸ (۱۰)، ۹۱-۱۲۲.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17354986.1400.16.60.7.8>

صیرفی، حبیب‌الله، قهرمانی، جعفر، و طهماسب‌زاده‌شیخ‌لار، داود. (۱۳۹۹). شناسایی و تعیین اهمیت مؤلفه‌های آموزش موسیقی در کتب دوره متوسطه و هنرستان‌های موسیقی. *مجله آموزش و ارزشیابی*، ۱۳ (۵۲)، ۸۳-۱۱۴.

<https://sanad.iau.ir/Journal/jinev/Article/972653>

طهماسب‌زاده‌شیخ‌لار، داود. (۱۳۹۳). *مدل مفهومی برنامه درسی مبتنی بر رویکرد زیباشناسی آرساله دکتری*، دانشگاه شهید بهشتی. [ایرانداک].

طهماسب‌زاده‌شیخ‌لار، داود، و علم‌الهدی، جمیله. (۱۳۹۴، ۱ بهمن). تربیت زیبایی‌شناختی، رهیافتی جامع برای چالش‌های برنامه درسی [مقاله ارائه‌شده در کنفرانس]. کنفرانس علوم تربیتی و روان‌شناسی مرکز همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما، تهران، ایران.

<https://civilica.com/doc/436294>

طهماسب‌زاده‌شیخ‌لار، داود، و علم‌الهدی، جمیله. (۱۳۹۸). ظرفیت‌های برنامه درسی در مواجهه با تعلیم آموزه‌های دینی با الهام از رویکرد زیبایی‌شناسی. *علوم تربیتی از دیدگاه اسلام*، ۷ (۱۲)، ۵-۲۴.

<https://doi.org/10.30497/EDUS.2019.74765>

طباطبایی، لیلا، و اصفهانی، مریم. (۱۴۰۳). بررسی تأثیر روش تدریس خلاقانه درس فارسی با تأکید بر سبک‌های یادگیری وارک (VARK) در یادگیری دانش‌آموزان دوره ابتدایی. *پژوهش در روش‌های آموزش*، ۲ (۳)، ۶۱-۸۹.

https://jrim.qom.ac.ir/article_3206.html

ظهیری، فاطمه، صفری، مریم، گودرزی، حسینی، و بیانی، علی‌اصغر. (۱۴۰۱). طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر مؤلفه‌های زیباشناسی و هنر در دوره متوسطه دوم. *انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران*، ۹ (۱)، ۱۱-۲۲.

<https://jedusocio.com/index.php/se/article/view/323>

ظهیری، فاطمه، صفری، مریم، گودرزی، حسینی، و بیانی، علی‌اصغر. (۱۴۰۱). طراحی و اعتباریابی عناصر چهارگانه الگوی برنامه درسی مبتنی بر مؤلفه‌های زیباشناسی و هنر در دوره متوسطه دوم. *دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۳ (۳)، ۲۸۰-۳۰۳.

<https://www.ensani.ir/fa/article/541514>

عباسی، زهرا، دانشگر، مریم، و خسروی، امین. (۱۳۹۸). بررسی مشکلات خوانداری دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل متوسطه دوم شهر تهران بر اساس داده‌های آزمون آمزا (بر اساس جنسیت). *جستارهای زبانی*، ۱۰ (۶)، ۱۷۳-۲۰۴.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223081.1398.10.6.10.2>

عابدینی‌بلترک، میمنت، و رضایی‌زارچی، ملوکه. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر آموزش هنر با رویکرد تربیت هنری بر علاقه به درس هنر و عشق به یادگیری. *مطالعات برنامه درسی*، ۱۶ (۶۰)، ۱۲۷-۱۴۶.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17354986.1400.16.60.5.6>

نوری، علی، و فارسی، سهیلا. (۱۳۹۳). ارزشیابی برنامه درسی هنر دوره ابتدایی به روش خبرگی و نقادی تربیتی. فصلنامه تعلیم و تربیت، ۳۲(۱)، ۷۷-۱۱۶. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.10174133.1395.32.1.5.1>

فتحی، مریم، و رحمانی، اشکان. (۱۴۰۱). بررسی میزان اهداف تربیت هنری در محتوای کتاب فرهنگ و هنر پایه هشتم (مطالعه موردی: دیدگاه‌های معلمان تخصصی فرهنگ و هنر شهر شیراز در سال تحصیلی ۹۸-۹۷). پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۲۲(۳)، ۴۱۳-۴۴۰. <https://doi.org/10.30465/crtls.2021.37047.2287>

فتحی‌اجارگاه، کوروش. (۱۳۹۵). برنامه درسی به سوی هویت‌های جدید: شرحی بر نظریات معاصر برنامه درسی. آبیژ.

فرهادی‌پور، محمدجواد، البرزی، محبوبه، و خوشبخت، فریبا. (۱۴۰۳). تأثیر موسیقی بر خلاقیت و پیشرفت تحصیلی درس ریاضی دانش‌آموزان ابتدایی. نشریه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱۳(۴)، ۳۴-۵۵. <https://sanad.iau.ir/Journal/ichs/Article/930744>

قاسم‌تبار، سید نبی‌الله، مفیدی، فرخنده، و زاده‌محمدی، علی. (۱۳۹۰). تأثیر آموزش موسیقی در مهارت‌های پایه ریاضی کودکان پیش‌دبستان. مجله روان‌شناسی تحولی روان‌شناسان ایرانی، ۷(۱۱)، ۲۴۵-۲۵۴. <https://sanad.iau.ir/ar/Journal/jip/Article/512285?jid=512285>

کارگذار، معصومه، کبک، حانیه، و الداغی، آنیتا. (۱۳۹۸). بررسی تطبیقی برنامه درسی هنر در دوره ابتدایی در ایران و ژاپن. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، ۱۸(۱)، ۱۱۳-۱۳۸. <https://doi.org/10.22034/jei.2019.88545>

مزین، مریم، و فرهادنسب، نرگس. (۱۴۰۰، ۲۳ مرداد). بررسی تأثیر روش قصه‌گویی بر افزایش یادگیری حروف الفبا در دانش‌آموزان کلاس اول ابتدایی [مقاله ارائه‌شده در کنفرانس]. همایش ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روان‌شناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم، میناب، ایران. <https://civilica.com/doc/1256269>

موسوی، ستاره. (۱۴۰۲). رویکرد کیفی به تبیین و تحلیل نوآوری برنامه‌های درسی هنر در آموزش ابتدایی. دوفصلنامه پژوهش در آموزش ابتدایی، ۵(۹)، ۳۳-۵۲. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26765500.1402.5.9.3.7>

محمدپور، صلاح. (۱۴۰۳). واکاوی تولیدات علمی مرتبط با «ایلام» در پایگاه اسکوپوس از سال ۱۹۹۷ تا پایان سال ۲۰۲۳ (با تأکید بر آثار پژوهشگران ایرانی). فصلنامه علمی فرهنگ ایلام، ۲۵(۸۳)، ۱۳۷-۱۵۸. https://www.farhangeilam.ir/article_207327.html

Attaluri, V., & RajuMudunuri, L. N. (2025). *Generative AI for creative learning content creation: Project-based learning and art generation*. Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-7723-9.ch014>

Bryant, G. K. (2012). *The effect of integrated education with music on reading fluency of first grade students* [Doctoral dissertation, University of Phoenix]. <https://scispace.com/pdf/effect-of-music-integrated-instruction-on-first-graders-5gd38j0svl.pdf>

- Cannatella, H. (2020). Knowledge and learning in arts education: Neglecting theory and practice. *Journal of Aesthetic Education*, 54(2), 39–55. <https://doi.org/10.5406/jaesteduc.52.3.0107>
- Collier, M., Sanchez, R. M., & Wix, L. (2018). Aesthetic education: Surviving challenging times. *Journal of Aesthetic Education*, 52(3), 107–112. <https://doi.org/10.5406/jaesteduc.52.3.0107>
- Cooper, H., & Hedges, L. V. (2009). Research synthesis as a scientific process. In H. Cooper, L. V. Hedges, & J. C. Valentine (Eds.), *The handbook of research synthesis and meta-analysis* (2nd ed., pp. 10–18). Russell Sage Foundation.
- Daniela, C. P. (2018). Music, supporting an integrated school-based learning approach in primary education. *Journal Plus Education*, 14(10), 293–297. <https://www.uav.ro/jour/index.php/jpe/article/view/1192/1279>
- Degrave, P. (2019). Music in the foreign language classroom: How and why. *Journal of Language Teaching and Research*, 10(3), 412–420. <http://dx.doi.org/10.17507/jltr.1003.02>
- Didomenico, J. (2017). Effective integration of music in the elementary school classroom. *Inquiry in Education*, 9(2), Article 4. <https://digitalcommons.nl.edu/ie/vol9/iss2/4>
- Dolean, D. (2015). The effects of teaching songs during foreign language classes on students' foreign language anxiety. *Language Teaching Research*, 20(5), 638–653. <https://doi.org/10.1177/1362168815606151>
- Esposito, M. (2008). Developing and implementing neuroimaging tools to determine if training in the arts impacts the brain. In A. D. C. Gazzaniga (Ed.), *Learning, arts, and the brain* (4th ed., pp. 71–80). DANA Press. <https://www.harvardlds.org/wp-content/uploads/2017/01/DanaSpelke-1.pdf>
- Gee, J., & Languell, A. (2024). Elementary preservice teachers' perceptions and comfort levels regarding music integration in the elementary classroom. *Research Perspectives in Music Education*, 24(1), 40–62. <https://www.ingentaconnect.com/content/fmea/rpme/2024/00000024/00000001/art00003>
- George, E. M., & Coch, D. (2011). Music training and working memory: An ERP study. *Neuropsychologia*, 49(5), 1083–1094. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2011.02.001>
- Halvorson, V. (2013). *Aesthetic education for children: The cognitive behavioral theory approach*. John Wiley.
- He, B., Prasad, S., Higashi, T. R., & Woodworth, H. G. (2019). The art of observation: A qualitative analysis of medical students' experiences. *BMC Medical Education*, 19(1), Article 234. <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1671-2>

- Hipp, J., & Dowell, M. (2019). Challenges and supports to elementary teacher education: Case study of preservice teachers' perspectives on arts integration. *Journal for Learning Through the Arts*, 15(1). <https://doi.org/10.21977/D915144538>
- Aja, T. E., Linonge, M. L., & Karipireddy, S. (2025). *The importance of music integration in the growth and development of children in ECEC* [Bachelor's thesis, Laurea University of Applied Sciences]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2025052214904>
- Kasuya, Y., Zhao, S., & Toichi, M. (2020). The effect of music intervention on attention in children: Experimental evidence. *Frontiers in Neuroscience*, 14, Article 757. <https://doi.org/10.3389/fnins.2020.00757>
- Jain, C., Devi, N., Parthasarathy, S., & Kavitha, S. (2019). Effect of Musical Training on Psychophysical Abilities and Working Memory in Children. *Journal of Indian Speech Language & Hearing Association*, 33(2), 71–74. https://doi.org/10.4103/jisha.JISHA_21_18
- KeylounCruz, M. L. (2016). *Effects of a music literacy integration intervention on teachers' self-efficacy and proactive attitudes toward music integration in classroom instruction* [Doctoral dissertation, Nova Southeastern University]. https://nsuworks.nova.edu/fse_etd/96/
- King, F. (2018). Music activities delivered by primary school generalist teachers in Victoria: Informing teaching practice. *Australian Journal of Teacher Education*, 43(5), 48–59. <https://doi.org/10.14221/ajte.2018v43n5.4>
- Kirby, A. L., Dahbi, M., Surani, S., Rowe, M. L., & Luk, G. (2022). Music uses in preschool classrooms in the US: A multiple-methods study. *Early Childhood Education Journal*, 10(1), 1–15. <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01309-2>
- Kultysheva, O. M., & Malyutina, A. D. (2023). Integrating music and literature in the educational system: Inter-subject relationships. *Nizhnevartovsk Philological Journal*, 14(9), 48–67. <https://doi.org/10.36906/2500-1795/23-2/02>
- Li, Z., Wang, Y., & Meng, F. (2018). Aesthetic cognitive module theory: A core structure. *Journal of Aesthetic Education*, 52(2), 71–80. <https://doi.org/10.5406/jaesteduc.52.2.0071>
- Ludke, K. (2018). Singing and arts activities in support of foreign language learning: An exploratory study. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 12(4), 371–386. <https://doi.org/10.1080/17501229.2016.1253700>
- Lyons, M. L. (2008). *Integrating music with reading concepts to improve elementary school students' academic scores* [Doctoral dissertation, Colorado State University]. <https://mountainscholar.org/items/819ff5d4-5183-4197-b1dc-5f67a3cd6614>

- Majzner, R. (2019). The educational potential of the impact of music on integrated education. *Humanitas University Research Papers*, 12(9), 159–170. <https://publisherspanel.com/api/files/view/971478.pdf>
- Mossler, K., Assmus, J., Heldal, T. O., Fuchs, K., & Gold, C. (2012). Music therapy techniques as predictors of change in mental health care. *The Arts in Psychotherapy*, 39(4), 333–341. <https://doi.org/10.1016/j.aip.2012.05.002>
- Navagare, D. D. (2019). Effect of music on learning and retention of concept among the students with mental retardation at primary level. *Journal of Otorhinolaryngology and Allied Science*, 2(1), 34–38. <https://joas.co.in/archive/volume/2/issue/1/article/24065>
- Nevanen, S., Juvonen, A., & Ruismäki, H. (2012). Qualitative evaluation processes in arts educational projects. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 45, 548–554. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.592>
- Neville, H., Andersson, A., Bagdad, O., Bell, T., Currin, J., Fanning, J., Klein, S., Lauinger, B., Pakula, E., Paulsen, D., Sabourin, L., Stevens, C., Sundborg, S., & Yamada, Y. (2008). Effect of music training on brain and cognitive development in under-privileged 3- to 5-year-old children: Preliminary results. In A. D. C. Gazzaniga (Ed.), *Learning, arts, and the brain: The Dana Consortium report on arts and cognition* (pp. 105–124). Dana Press. <https://www.harvardlds.org/wp-content/uploads/2017/01/DanaSpelke-1.pdf>
- Parsons, J. (2015). *The art of evaluation: A resource for educators and trainers*. Thompson Educational Publishing.
- Potocnik, K. (2020). The effects of listening, learning, and performing classical music at early years settings, preschool, primary schools and music schools. <https://www.researchgate.net/publication/349859291>
- Rajagopal, G. (2009). *Music rituals in the temples of South India* (Vol. 1). Printworld.
- Reichert, M., Braun, U., Lautenbach, S., Zipf, A., Ebner-Priemer, U., & Tost, H. (2020). Studying the impact of built environments on human mental health in everyday life: Methodological developments, state of the art, and technological frontiers. *Current Opinion in Psychology*, 32, 158–164. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2019.08.026>
- Schellenberg, E. G., & Peretz, I. (2008). Music, language, and cognition: Unresolved issues. *Trends in Cognitive Sciences*, 12, 45–46. <https://doi.org/10.1016/j.tics>
- Shelley, M. G. (2000). [Doctoral dissertation, University of Alberta, Department of Elementary Education]. <https://www.collectionscanada.gc.ca/obj/s4/f2/dsk4/etd/NQ81240.PDF>
- Shen, Y., Lin, Y., Liu, S., Fang, L., & Liu, G. (2019). Sustained effect of music training on the enhancement of executive function in preschool children. *Frontiers in Psychology*, 10, Article 1910. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01910>

- Song, A., & Tillman, D. (2014). Elementary teachers' design of arts-based teaching: Investigating the possibility of developing mathematics-music integrated curriculum. *Journal of Curriculum Theorizing*, 30(2), 20–38. <https://doi.org/10.63997/jct.v30i2.511>
- Thares, S. K. (2010). *Using music to teach reading in the elementary classroom* [Master's thesis, University of Wisconsin-Stout]. <https://www.naset.com/publications/the-practical-teacher/using-music-to-teach-reading-to-kindergarten-students/>
- Thornton, J. M. (2025). *Music integration in the elementary classroom: A hands-on approach* [Bachelor's thesis, University of Arizona]. <http://hdl.handle.net/10150/625225>
- Torras Vila, B. (2021). Music as a tool for foreign language learning in Early Childhood Education and Primary Education: Proposing innovative CLIL Music teaching approaches. *CLIL: Journal of Innovation and Research in Plurilingual and Pluricultural Education*, 4(1), 35–47. <https://doi.org/10.5565/rev/clil.60>
- ang, J. L., Wang, H., & Zhang, D. (2011). Impact of group music therapy on the depression mood of college students. *Journal of Aesthetic Education*, 3(3), 151–155. <https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=4310>
- Xiong, L., LeinTeng, C., ZoneLee, Y., ZhuWei, B., & Liu, K. A. (2019). Qualitative-quantitative evaluation model for systematical improving the creativity of students' design scheme. *Sustainability*, 11(1), Article 2792. <https://doi.org/10.3390/su11102792>
- Zammit, J. (2025). *Canvas of words, rhythm of speech: The transformative role of visual art and music in Maltese language learning for adults*. Proud Pen Limited. <https://www.um.edu.mt/library/oar/handle/123456789/135753>